Република Македонија
Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство

ЗПИС - ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ 2014

ЗПИС

www.zpis.gov.mk

СОДРЖИНИ

Вовед
Овошје и зеленчук
Добиточни пазари
Житарки
Мед и пчелни производи
Винско грозје
Јајца
Млеко
Минерални ѓубрива
Семиња

Земјоделско Пазарен Информативен Систем

Земјоделски пазарен информативен систем (ЗПИС)

ЗПИС е воспоставен и функционира во состав на Секторот за анализа на земјоделска политика како Одделение за земјоделско пазарен информативен систем. Поширoката цел на системот е следење на тековните и очекуваните идни трендови на локалните и меѓународните пазари на храна, како и следење на актуелните прашања кои влијаат на пазарите. Исто така, со развојот на ЗПИС се обезбедува основа за подобрување на статистичките информации, за дефинирање на најдобрите практики и методологии за применување и зајакнување на националните капацитети и капацитетите на лидерите и менаџерите во носење на одржливи пазарни одлуки.

Главната цел на Земјоделскиот пазарен информативен систем е постојано следење на пазарите на земјоделско-прехрамбените производи преку собирање, проверка на квалитетот на пазарните информации и податоци, обработка на тргуваните цени на земјоделските производи, а за некои производи и количини. Со тоа се обезбедува транспарентен преглед на движењето на цените на пазарите на земјоделските производи. Со навремен и редовен преглед на пазарните податоци и информации се подобрува нивото на донесување на правилни пазарни одлуки за пазарна орентираност на определени производи, истото доведува до намалување на пазарните ризици, задржување и освојување на нови пазари, зголемена конкурентност, како и креирање на развојни и пазарно орентирани аграрни политики. Развојот и прилагодувањето на ЗПИС кон ЕУ стандардите е опфатен и со прописите на заедницата и како систем е клучен за политиките при уредување на пазарите (ЗУП). Земјите членки на ЕУ се обврзани да доставуваат пазарни податоци до ЕК во вид на извештаи на месечно и неделно ниво, а за овошје и зеленчук на дневна основа. Пазарните податоци се користат за формулирање на заедничката земјоделска политика и за следење на пазарите, особено од аспект на активирање на механизмите за регулирање на пазарот со одреден производ.

Пазарните податоци завземаат се позначајна улога во полето на финансиските и осигурителните услуги, во прв ред преку правилно дефинирање на штетите од било кој вид и исплата на обештетување на засегнатите страни.

Во изминатиот период во системот се собираа и доставуваа пазарни податоци од 26 пазари на мало, 8 добиточни пазари и 80 претпријатијата доставувачи на пазарни податоци за земјоделските производи од сите гранки.

Системот за ЗПИС преку веб-страницата ***www.zpis.gov.mk*** овозможува директен пристап до пазарните податоци на сите заинтересирани корисници со што е овозможена поддршка во процесот на планирањето на развојот на агробизнисот, управување со пазарите и намалување на пазарните ризици за определена група на производи или на производите поединечно.

Од почетокот на функционирање на веб-страницата на ЗПИС, системот има регистрирано повеќе од 1.200.000 посети.

На веб-страницата редовно и тековно се објавуваат неделни и месечни извештаи, актуелности и

информации од светските берзи како и прегледи за движењето на цените за одредени производи од регионот и пошироко.

Од почетокот на 2014 година, Државниот завод за статистика официјално објави дека престануваат со долгогодишната практика за собирање и објавување на податоци од зелените пазари на мало, пазарите на големо и добиточните пазари, и единствено податоците од системот за ЗПИС на МЗШВ на ниво на Република Македонија се релевантни пазарни податоци.

Во последнот извештај објавен од страна на Европската комисија за напредокот на РМ во процесот кон пристапувањето кон ЕУ, се потенцира напредокот („The agricultural market information system has become the exclusive source of market data“), на Земјоделско пазарно информативниот систем ЗПИС на МЗШВ.

Овошје и зеленчук

Понудата на овошјето и зеленчукот на пазарите на мало и големо во 2014 година беше подобра во однос на 2013 година, кога послабиот принос предизвикан од долготрајниот сушен период. придонесе за послаба понудата. Карактеристично за 2014 година беа неповолните временски услови (врнежи, висока влажност и помалку сончеви денови), кои допринесоа за полош квалитет кај повеќето видови на овошје и зеленчук. И покрај тоа, кај поголемиот дел од земјоделските производи просечните пазарни цени се повисоки од ланските.

Споредбено со минатите години, особено на пазарите на мало, се забележува се подобар квалитет и снабденост на земјоделски производи.

Сепак, и натаму останува како недостаток, неадекватниот ланец на дистрибуција на зеленчукот и овошјето од производителот до пазарите (прекупци на овошје и зеленчук), што во голема мерка влијае на големите осцилации во цената, особено изразени вон сезоната на производство на одредени култури.

Затоа општ е зклучокот дека потребно е повеќе вложувања во производството, пакувањето и дистрибуцијата на производите со што тие би биле поконкурентни и на пазарите надвор од државата.

Овошје - пазари на големо

Јаболките се овошје кое традиционално најмногу се произведува, а присутни се на пазарите во текот на целата година. Во првиот квартал од годината цената на пазарите на големо беше стабилна и се движеше во границите од 15 ден./кгр, до 19,3 ден./кг, за да на крајот од годината да достигне 20 односно 23 ден./кгр, Највисока цена од 24 ден./кгр забележа сортата Грени Смит во месец декември, а најниска сортата Ајдаред 19,5 ден./кгр, Спореденo со минатата година, се забележува намалување на просечните цени на големо кај сите сорти на јаболки.

Просечната најзастепена цена на јабоките од сортата **Ајдаред** на пазарите на големо во 2014 година изнесуваше 22,9 ден./кг., додека во 2013 год. истиот се продаваше за 25,4 ден./кг, што преставува намалување за 10%. **Златниот делишес** постигна најзастапена просечна цена од 21,9 ден./кг и намалување на цената од скоро 22 % споредено со лани кога во просек се продаваше по 28 ден./кг. **Црвениот делишес** достигна цена од 22,2 ден./кг, што е намалување за 21 % споредбено со лани. Позначајно намалување на цената од скоро 24 % бележиме кај сортата **Муцо** чија цена изнесуваше 23,3 ден./ кг, за разлика од минатата годна кога во просек се продаваше по 30,6 ден./кг. Цената на сортата **Јонаголд** изнесуваше 22,4 ден./кг, а највисока цена на пазарите на големо достигна сортата **Грени Смит** од 26,2 ден./кг.

Спротивно од јаболката, **трпезното грозје** на пазарите на големо, оваа година бележи тренд на зголемување на цената од скоро 30 % споредбено со лани што се должи на намалениот род, заради неповолните временски услови. **Црното трпезно грозје** достигна цена од 36,4 ден./кг и тренд на зголемување за 29,9 % споредбено со 2013 год., додека **белото трпезно гроје** се продаваше во просек по 31 ден./кг.

И кај **праските,** слично како кај грозјето, бележиме висок процент на зголемување на цената од 42,7 %. Тие во 2014 година достигнаа цена во просек од 27,4 ден./кг. **Нектарините со** цена од 32,5 ден./кг имаат незначителен пораст од 1 % споредено со лани.

Највисок тренд на зголемување на цената од 55% има кај **црешите** која достигна просечна цена од 70 ден./кг споредбено со 2013 год. кога се продаваше по 45 ден./кг, **сливите** достигнаа цена од 22 ден./кг , **бананите** зголемување од 19,5% со најзастапена просечна цена од 45,4 ден./кг, **јагодите со пораст** од 28,3% и цена од 72,5 ден./кг, **лешниците** со повисока цена за 25%, како и **костените** со

просечна цена од 82,5 ден./кг и пораст од 31,2%, споредбено со лани кога на пазарите на големо се нудеше во просек по 62,9 ден./кг.

Намалување на цената од 3,7 %, имаме кај **лубениците** со просечна најзастепена цена од 10,5 ден./кг, **дињите** со цена од 22,5 ден./кг, **крушките** 70,4 ден/кг и намалување на цената за 12,2 %. **Кајсиите** на пазарот на големо се продаваа во просек по 50 ден./кг што е намалување на цената за 23% споредбено со лани кога цената на големо изнесуваше 65 ден./кг.

Намалување на цените имаме кај сите видови на цитрусни овошја. **Лимоните** со цена од 58,8 ден./кг односно пад на цената за 9,6 % споредбено со 2013 кога на пазарите на големо се нудеа за 65 ден./кг. **Портокалот** има намалување на цената од 28,8% и се нуди во просек по 29,4 ден./кг. **Мандарините** достигнаа цена од 42,3 ден./кг, **жолтиот цитрон** 44,2 ден./кг, **црвениот цитрон** 52,2 ден./кг, а **кивито** 48 ден./кг.

**Споредбените цени од пазарите на големо во 2014 / 2013 се прикажани во табела 1 .*

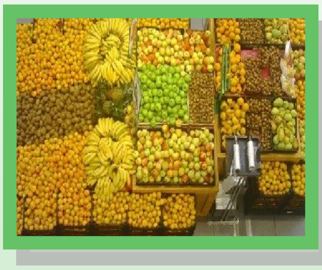

Овошје - пазари на мало

Кореспондентно на пазарите на големо и на **пазарите на мало**, скоро сите сорти на јаболки бележат намалување на цената од 10% до 18%. Незначително зголемување од 0,7% имаме само кај сортата Црвен делишес. Кај сортата **Ајдаред** најзастапена просечна цена изнесуваше 28,1 ден./кг и намалување од 10,8 % споредено со 2013 година кога просечната најзастапена цена изнесуваше 31,5 ден./кг. Намалување од скоро 10 % има и кај **Златниот делишес** кој на зелените пазари се нудеше во просек по 35,9 ден./кг, **Јонаголдот** 28,8 ден./кг и намалување на цената од 11%. Сортата **Муцу** достигна цена од 35,1 ден./кг . Споредбено со минатата година кога цената достигна 42,7 ден./кг, бележиме намалување од 17,8%. Сортата **Чадел** се нудеше во просек по 31 ден./кг, а највисока цена достигна јаболкото од сортата **Грени Смит** од 39,7 ден./кг Минимално зголемување од 0,7 % единствено бележиме кај **Црвениот делишес** кој достигна цена од 37,4 ден./ кг. за разлика од лани кога цената беше 37,1 ден./ кг.

Пораст на цената од 49 % имаме кај **црното трпезно грозје,** кое во 2014 се продаваше во просек по 52 ден./кг, додека во 2013 достигна најзастапена просечна цена од 34,8 ден./кг. **Белото трпезно грозје** пак достигна цена од 45 ден./кг. Значително зголемување на цената од 29% имаме и кај **сливата** како и кај **цреште** од 28 %, кои на пазарот на мало во просек се нудеа за 85,4 ден./кг споредбено со лани кога цената достигна 66,8 ден./кг. **Вишните** на зелените пазари во 2014 година се продаваа во просек по 49,8 ден./кг. Зголемување на цената кај овие култури се должи на намалениот род како и квалитетот на истиот поради неповолните временски услови .

Во последните три месеци од 2014 година зголемување на цената бележиме кај сите видови на јаткасто овошје, а драстично зголемување има кај **лупениот лешник** кој на пазарите во Скопје

достигна неверојатна цена од 1100 ден./кг. Инаку во 2014 година лешникот на пазарите на мало се продаваше во просек по 637,3 ден./кг што е зголемување на цената за 19 % споредено со 2013 година кога се нудеше за 535,6 ден./кг. Цената на **лупениот орев** е повисока за 4, 5% додека кај **костенот** зголемувањето е 7,1% кој пред новогодишните празници на зелените пазари се нудеше од 80 до 150 ден./кг или во просек по 108 ден./кг. Континуиран пораст на цената бележиме и кај **лупениот бадем** кој на почетокот на годината во (јануари) се продаваше во просек по 560 ден./кг за во месец декември да достигне цена од 694 ден./кг или најзастапена просечна цена за 2014 година од 641 ден./кг.

Повисока цена од 2,8% имаме кај **дињите** со најзастапена просечна цена од 32,9 ден./кг и **лубениците** кои се нудеа во просек по 14,9 ден./кг споредбено со 2013 кога се продаваа во просек по 14,5 ден./кг.

Незначителен пад на цената од 0,7 %, и релативно стабилна цена преку целата година имавме кај **крушките** и тие на зелените пазари во просек се нудеа по цена од 87, 5 ден./кг споредбено со 2013 година кога достигнаа цена од 88,1 ден./кг.

Зголемување на цената од 6,8 % има и кај **кајсиите,** споредбено со 2013 кога се нудеа во просек по 68,1 ден./кг. додека во 2014 достигнаа цена од 72,8 ден./кг.

Раните сорти на **праските** во месец мај на зелените пазари стартуваа со просечна цена од 73 ден./кг за подоцна како што одминуваше бербата, цената да се стабилизира меѓу 30 и 38 ден./кг Просечната најзастапена цена од 41, 8 ден./кг е за 8,2 % повисока од 2013 година кога се продаваа во просек по 38,6 ден./кг. Спротивно на праските, кај **нектарините** имаме пад на цената од 3,5 % . Цената кај истите во текот на сезоната се движеше од 35 до 60 ден./кг или во просек по 47, 7 ден./кг.

Кај јужното овошје пораст на цената има кај **бананите** од 7,7 % и кај **лимонот** од 12,6 %, со просечна цена од 86 ден./кг, додека пад на цената од 12,5 % имаме кај **портокалот** кој достигна просечна цена од 47 ден./кг за разлика од лани кога се нудеше во просек по 53,7 ден./кг **Мандарините** во просек се продаваа по цена од 58,2 ден./кг , **жолтиот цитрон** 62,6 ден./кг , **црвениот цитрон** 62,2 ден./кг а **кивито** достигна цена од 74,3 ден./кг.

Јагодестото овошје на пазарите на мало е се побарано, а со самото тоа беше зголемена понудата на истото, што влијаеше на пад на цената на **јагодите** од 10,7 %, кои достигнаа просечна цена од 132,4 ден./кг споредбено со лани кога се продаваа во просек по 148,3 ден./кг .

Капините се продаваа во просек по 113,6 ден./кг , **малините** достигнаа цена од 198,7 ден./кг додека **боровинките** на пазарите на мало се нудеа во просек по 175,4 ден./кг.

Се позабележителна е понудата на **аронијата** на зелените пазари која достигна просечна најзастапена цена од 315, 5 ден./кг .

Овошје кое не се третира со хемиски препарати, а со самото тоа се смета за органско овошје и кое е се побарано на пазарите е **јапонското јаболко** кое достигна просечна цена од 32,1 ден./кг и **мушмулата** која се продаваше во просек по 37,5 ден./кг.

**Во табелите 2 и 3 претставени се просечните најзастапени цени за овоштие на пазарите на мало (зелените пазари) за 2013 и 2014 година, изразени во денари за килограм, како и стапката на пораст и опаѓање изразена во проценти.*

Табела 1* Просечни најзастапени цени на овошје од пазарите на **големо (кванташки пазари)**

Вид на овошје	Просечна цена (2012 год.)	Просечна цена (2013 год.)	Просечна цена (2014 год.)	Стапка на пораст /опаѓање 2013/14 (%)
Ајдаред	**28, 5**	**25, 4**	**22, 9**	**- 10, 0 %**
Златен Делишес	**30, 9**	**28**	**21, 9**	**- 21, 8 %**
Јонаголд	**31, 7**	**29, 2**	**22, 4**	**- 23, 2 %**
Муцу	**32, 2**	**30, 6**	**23, 3**	**- 23, 9 %**
Црвен Делишес	**30**	**28, 2**	**22, 2**	**- 21, 2 %**
Грозје црно -трпезно	**35**	**28**	**36, 4**	**+ 29, 9 %**
Праски	**25, 5**	**19, 2**	**27, 4**	**+ 42, 7 %**
Крушки	**65, 3**	**80, 2**	**70, 4**	**- 12, 2 %**
Лубеници	**12, 3**	**10, 9**	**10, 5**	**- 3, 7 %**
Дињи	**/**	**22, 6**	**22, 5**	**-0, 4 %**
Сливи	**26, 5**	**20, 5**	**22**	**+ 7, 3 %**
Банани	**/**	**38**	**45, 4**	**+ 19, 5 %**
Јагоди	**69, 2**	**56, 5**	**72, 5**	**+ 28, 3 %**
Кајсии	**44, 5**	**65**	**50**	**- 23, 1 %**
Киви	**46, 4**	**53, 9**	**48**	**- 11 %**
Костени	**/**	**62, 9**	**82, 5**	**+ 31, 2%**
Лешници-чистени	**509, 3**	**468, 2**	**586**	**+ 25, 2 %**
Ореви-чистени	**469, 2**	**485, 7**	**458, 3**	**- 5, 6 %**
Лимони	**52, 5**	**65**	**58, 8**	**+-9, 6 %**
Портокали	**38, 4**	**41, 3**	**29, 4**	**- 28, 8 %**
Цреши	**46, 7**	**45**	**70**	**+ 55, 6 %**
Нектарини	**40, 5**	**32, 2**	**32, 5**	**+ 0, 9 %**
Грозје бело -трпезно	**/**	**/**	**31**	**/**
Јапонско јаболко	**/**	**/**	**20**	**/**
Бадеми—чистени	**/**	**/**	**619, 2**	**/**

Просечни најзастапени цени на овошје од **пазарите на мало (зелени пазари)** табела 2

Вид на овошје	Просечна цена (2012 год.)	Просечна цена (2013 год.)	Просечна цена (2014 год.)	Стапка на пораст /опаѓање 2013/14 (%)
Јаболко-Ајдаред	32, 1	31, 5	28, 1	- 10, 8 %
Златен Делишес	35, 1	39, 9	35, 9	- 9, 9 %
Јаболко- Јонаголд	35	32, 4	28, 8	- 11, 2 %
Јаболко-Муцу	37, 6	42, 7	35, 1	- 17, 8 %
Црвен Делишес	39	37, 1	37, 4	+ 0, 7 %
Грозје црно -трпезно	41	34, 8	52	+ 49, 4 %
Праски	38, 9	38, 6	41, 8	+ 8, 2 %
Крушки	79, 4	88, 1	87, 5	- 0, 7 %
Лубеници	16, 1	14, 5	14, 9	+ 2, 8 %
Дињи	/	32	32, 9	+ 2, 8 %
Сливи	34, 5	27, 7	35, 7	+ 28, 9 %
Банани	50	51, 4	55, 4	+ 7, 7 %
Јагоди	120, 6	148, 3	132, 4	- 10, 7 %
Кајсии	57, 8	68, 1	72, 7	+ 6, 8 %
Киви	58, 4	62, 9	74, 3	+ 18, 1 %
Костени	96, 5	100, 8	108	+ 7, 1 %
Лешници-чистени	571, 3	535, 6	637, 3	+ 19 %
Ореви-чистени	475, 9	477, 3	498, 7	+ 4, 5 %
Лимони	69, 7	76, 4	86	+ 12, 6 %
Портокали	47, 5	53, 7	47	- 12, 5 %
Цреши	80, 3	66, 8	85	+ 27,9 %
Нектарини	51, 7	49, 4	47, 7	- 3, 5 %
Грозје бело -трпезно	/	/	45	/
Вишни	/	/	49,8	/
Мандарини	/	/	58,2	/
Малини	/	/	198,7	/
Капини	/	/	113,6	/
Боровинки	/	/	175,4	/

* Просечни најзастапени цени на овошје од **пазарите на мало (зелени пазари)** табела 3

Вид на овошје	Просечна цена (2013 год.)	Просечна цена (2014 год.)	Стапка на пораст / опаѓање 2013/14 (%)
Дуња	/	**71,9**	/
Јаболко-Чадел	/	**31**	/
Јаболко-Грени Смит	/	**39,7**	/
Дренки	/	**48,3**	/
Мушмули	/	**37,5**	/
Аронија	/	**315,5**	/
Бадеми-чистени	/	**640,7**	/
Цитрон—жолт	/	**62,6**	/
Цитрон—црвен	/	**62,2**	/
Јапонско јаболко	/	**32,1**	/
Калинка	/	**72,9**	/
Смоква	/	**48,9**	/

**Графички приказ на најзастапени цени од пазарите на мало и големо по месеци на одредени видови на овошје*

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Јонаголд- зелени пазари	25.9	25.6	25.6	25.9	26.5	26.4	40.0	25.0	38.7	29.7	27.9	28.1
Јонаголд- големо	20.6	23.0				25.0				25.0	20.0	21.0

Најзастапени цени на јаболки (ајдаред) на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

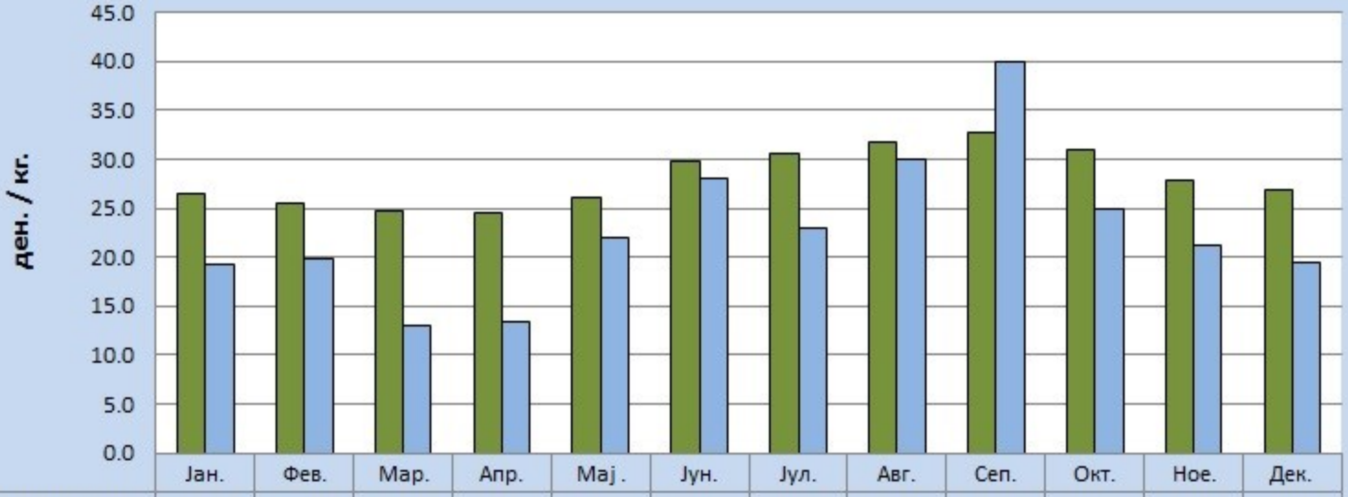

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	26.4	25.4	24.8	24.5	26.1	29.7	30.5	31.6	32.7	30.9	27.8	26.8
Пазари на големо	19.3	19.8	13.0	13.5	22.0	28.0	23.0	30.0	40.0	25.0	21.3	19.5

Најзастапени цени на јаболки (златен делишес) на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

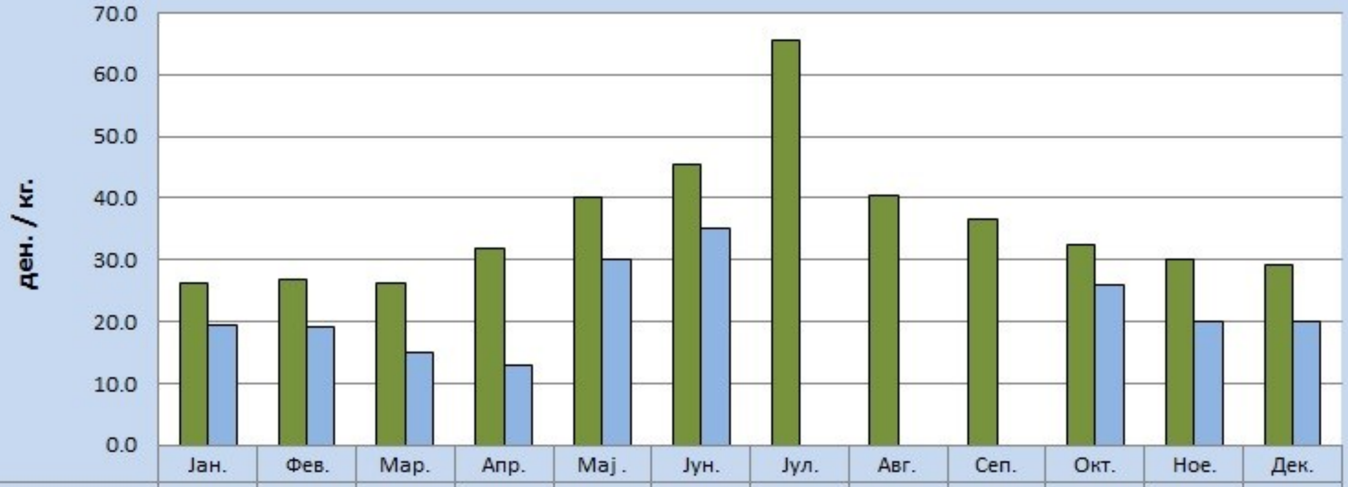

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	26.2	26.9	26.3	31.9	40.2	45.5	65.5	40.4	36.7	32.5	30.1	29.2
Пазари на големо	19.3	19.0	15.0	13.0	30.0	35.0				25.8	20.0	20.0

Најзастапени цени на јаболки (црвен делишес) на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

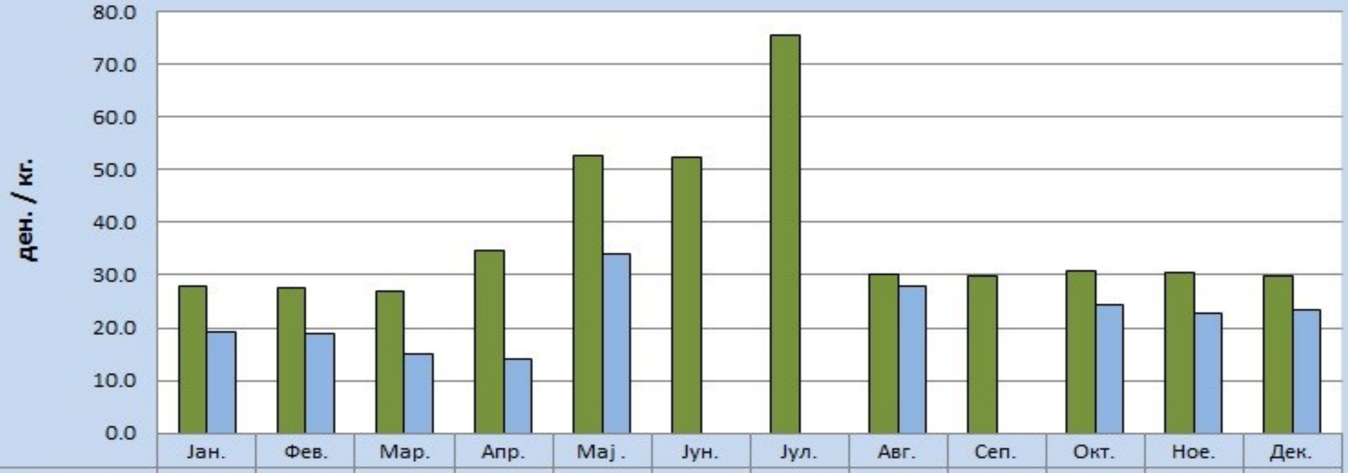

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	28.0	27.7	26.8	34.6	52.7	52.4	75.3	30.0	29.8	30.8	30.6	29.7
Пазари на големо	19.3	19.0	15.0	14.0	34.0			28.0		24.5	22.8	23.5

Најзастапени цени на јаболки (муцо) на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

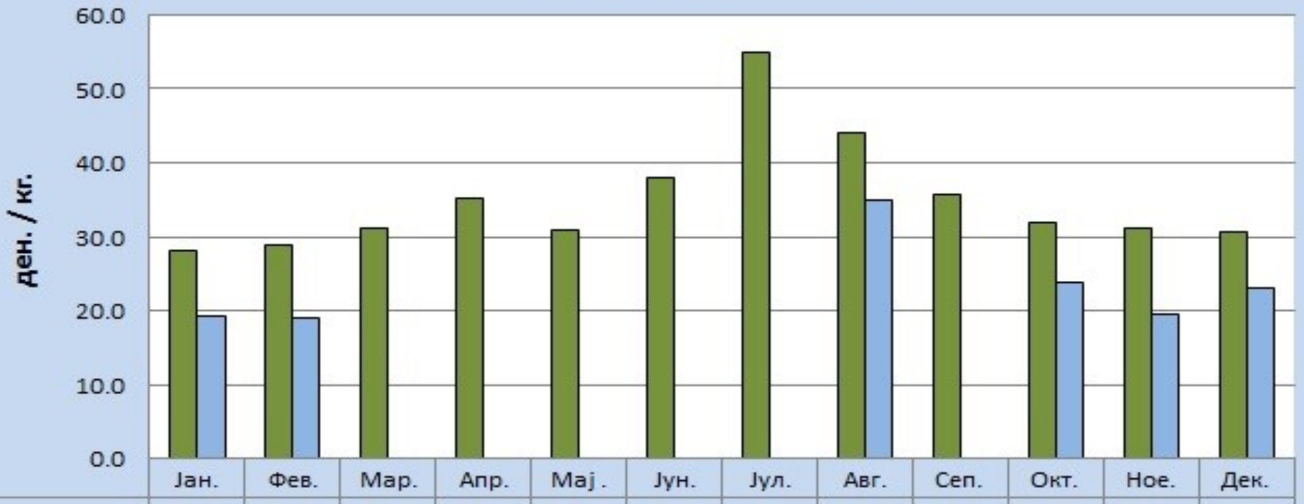

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	28.1	28.9	31.1	35.1	30.9	38.1	55.0	44.2	35.8	32.0	31.1	30.6
Пазари на големо	19.3	19.0						35.0		23.8	19.5	23.0

Најзастапени цени на праски на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

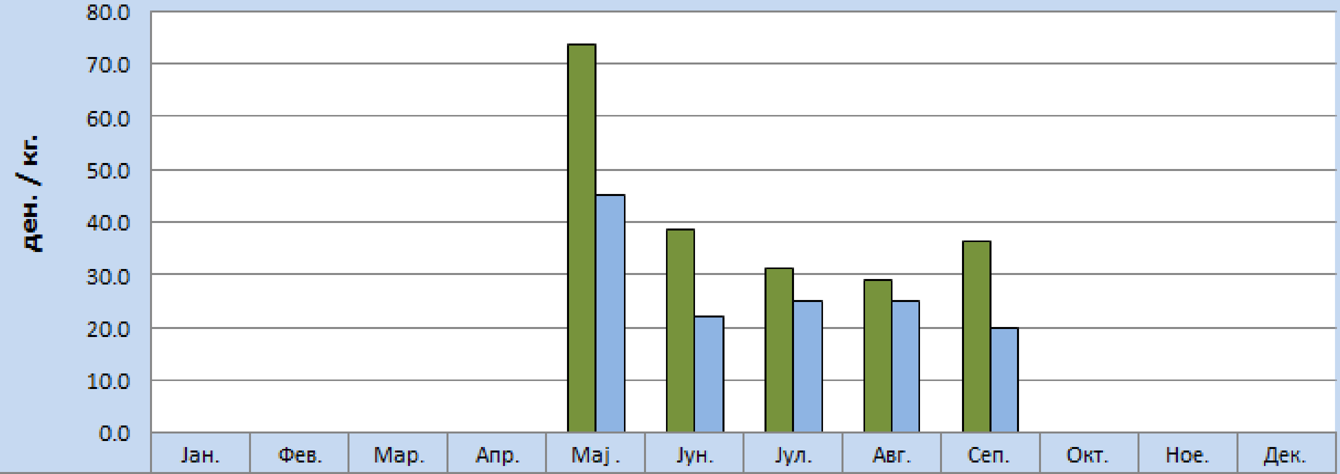

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари					73.6	38.7	31.1	29.1	36.4			
Пазари на големо					45.0	22.0	25.0	25.0	20.0			

Најзастапени цени на трпезно грозје (црно и бело) на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

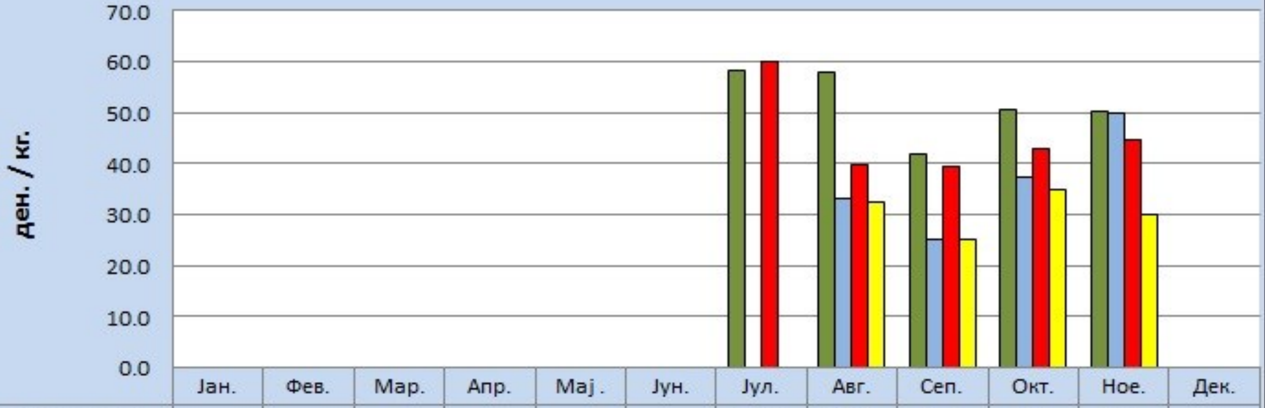

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Црно грозје-зелени пазари							58.3	58.0	41.9	50.7	50.1	
Црно грозје-пазари на големо								33.0	25.0	37.5	50.0	
Бело грозје-зелени пазари							60.0	39.8	39.5	43.1	44.7	
Бело грозје-пазари на големо								32.5	25.0	35.0	30.0	

Најзастапени цени на лубеници на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

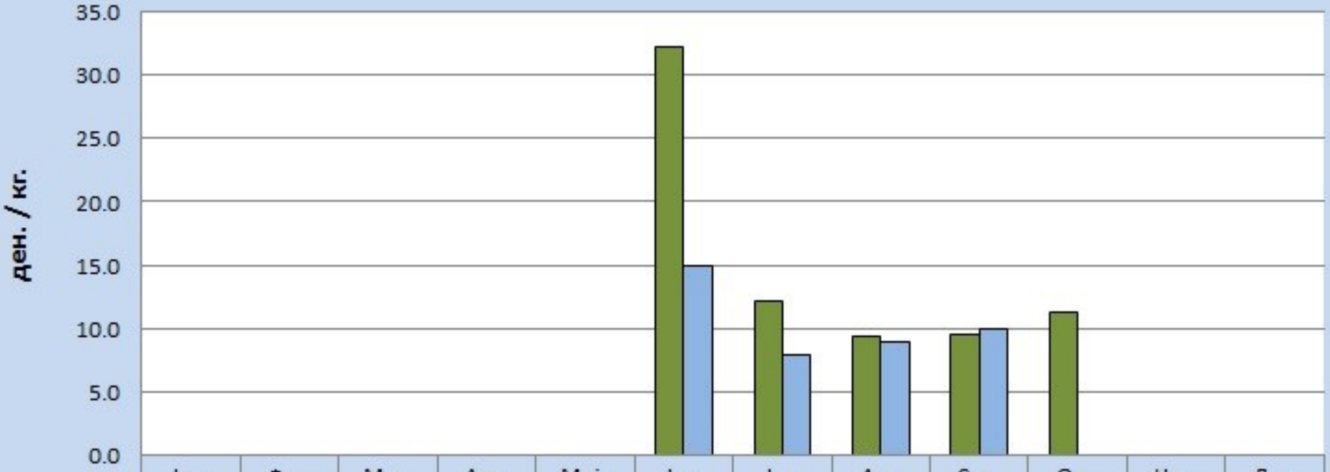

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари						32.2	12.2	9.4	9.5	11.4		
Пазари на големо						15.0	8.0	9.0	10.0			

Најзастапени цени на дињи на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

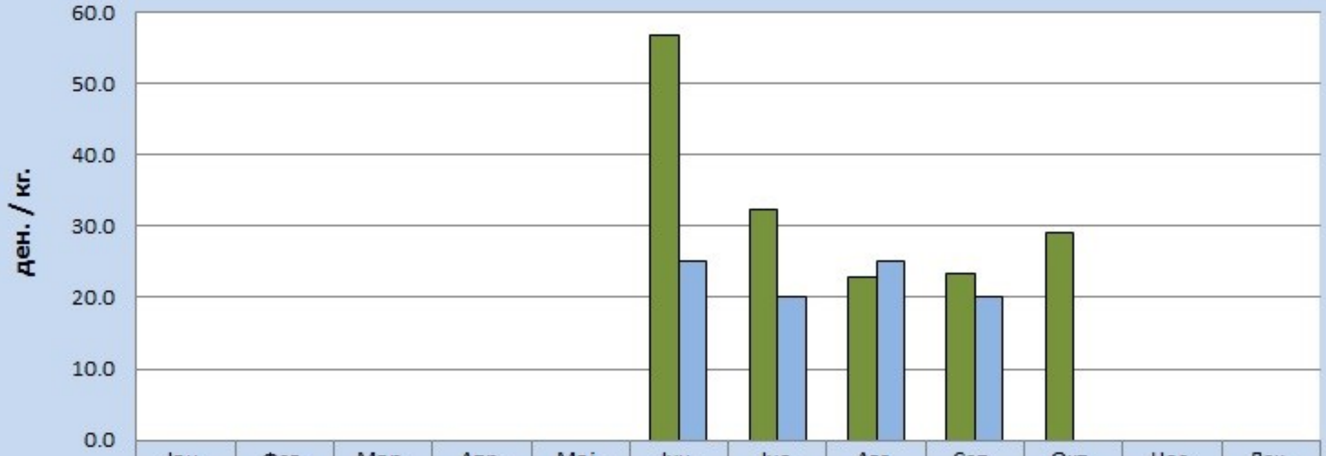

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари						56.7	32.2	22.9	23.4	29.1		
Пазари на големо						25.0	20.0	25.0	20.0			

Најзастапени цени на сливи на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

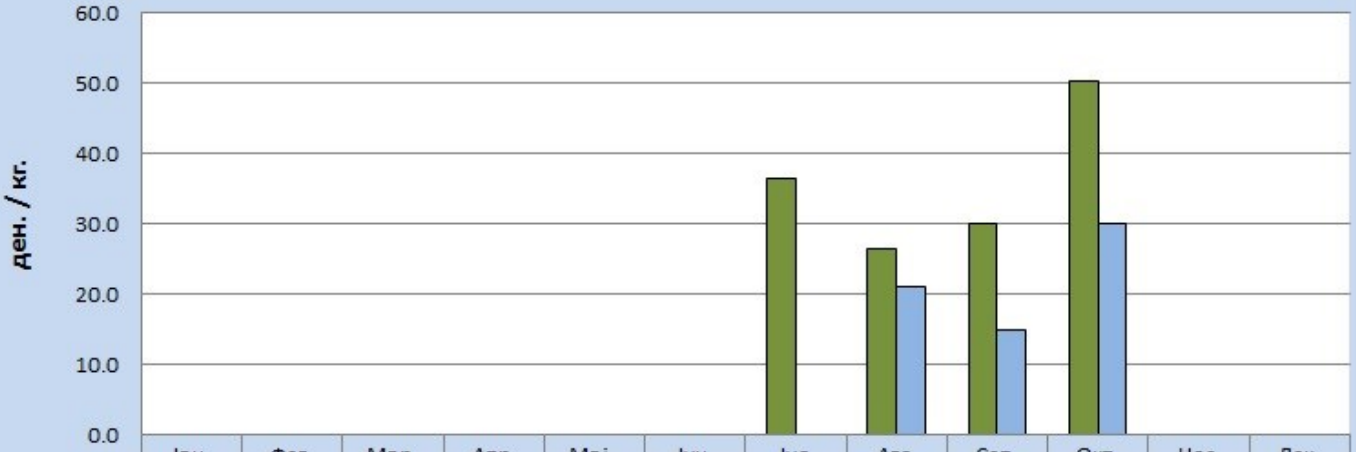

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари							36.4	26.49	29.9	50.2		
Пазари на големо								21.0	15.0	30.0		

Најзастапени цени на круши на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

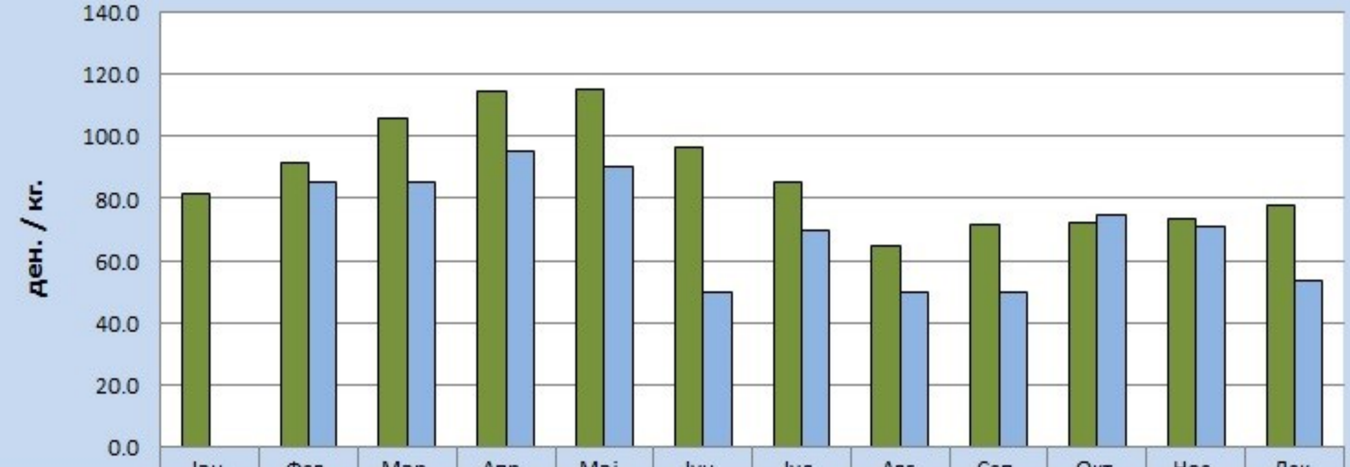

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	81.5	91.5	105.5	114.3	114.9	96.5	85.1	64.9	71.7	72.4	73.8	77.8
Пазари на големо		85.0	85.0	95.0	90.0	50.0	70.0	50.0	50.0	75.0	71.3	53.5

Најзастапени цени на јагоди на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

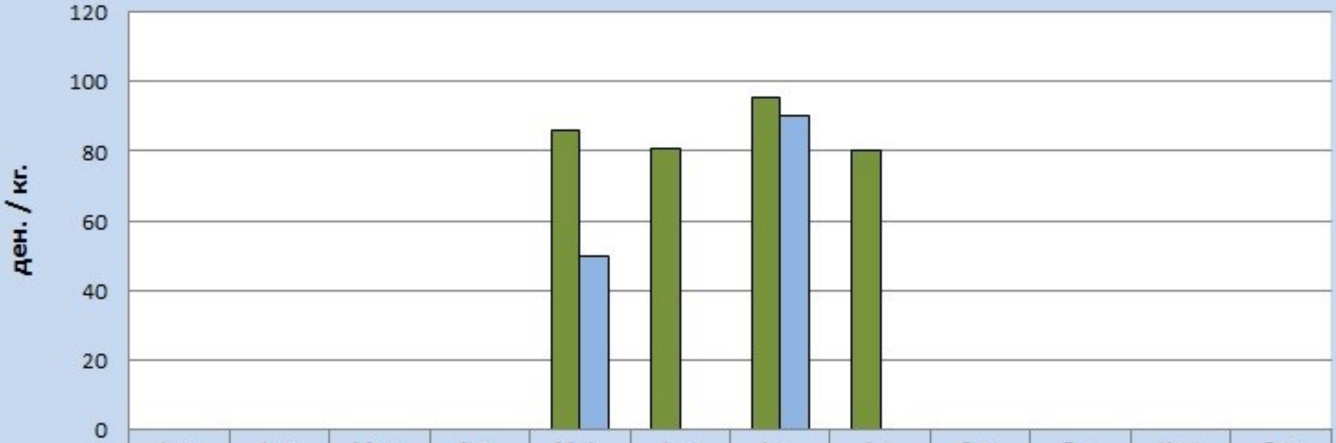

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари					85.8	80.9	95	80				
Пазар на големо					50		90					

Најзастапени цени на лешник (чистен) на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

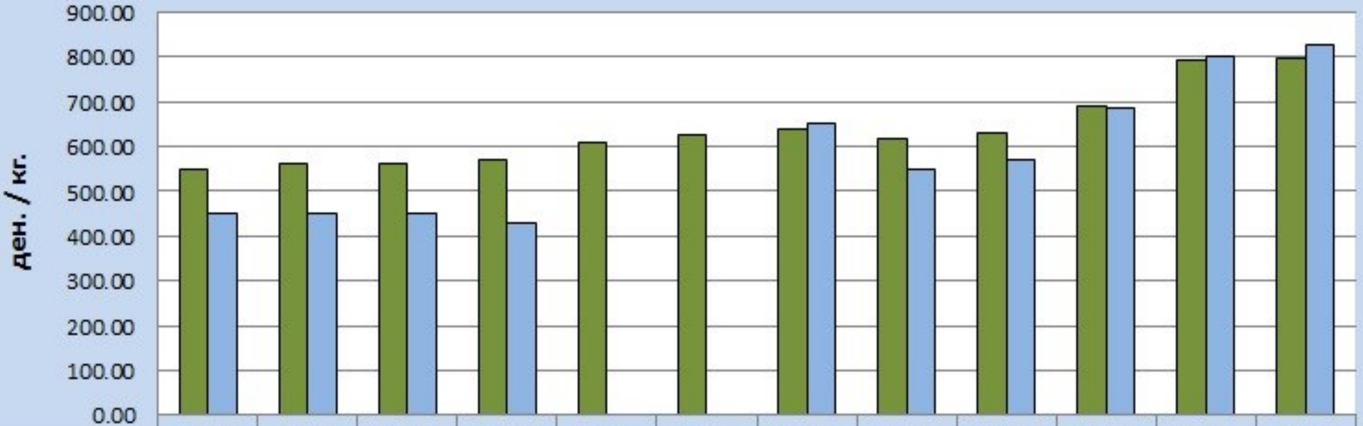

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	550.40	560.52	562.10	570.70	608.37	627.59	639.81	619.07	629.96	689.29	794.17	795.62
Пазар на големо	450.00	450.00	450.00	430.00			650.00	550.00	570.00	685.00	800.00	825.00

Зеленчук - пазари на големо

На **пазарите на големо** во 2014 година забележителен е тренд на пораст на најзастапените просечни цени и тоа најмногу кај **оризот** од 17,6 %, кој постигна цена од 64,7 ден./кг во споредба со 2013 кога цената изнесуваше 55 ден./кг, **лукот** со просечна најастапена цена од 136,3 ден./кгр - зголемување од 23,2 %, како и кај **пиперот–** 60,6 ден./кг во споредба со 2013 кога просечната цена на големо изнесуваше 54,9 ден./кг што е зголемување од 10,5 %.

Благиот пипер во првите три месеци од почетокот на годината имаше карактеристично висока цена од 130 до 135 ден./кг и во тој период бележиме слаба понуда во која преовладуваа пиперки од увоз како и пиперки одгледани во Македонија под стакленици. Почнувајќи од месец април, во наредните шест месеци, цената контунуирано паѓаше и во месец септември ја достигна најниската цена од 15 ден./кг.

Зголемување на цената има и кај **црвената пиперка—капија** од 15,8 %, кои во просек се продаваа за 29,3 ден./кг. Пораст на цената од 9,3 % имаме и кај **гравот,** кај кој во последните три години цената континуирано расте и на кванташките пазари оваа година постигна цена од 129, 8 ден./кг споредбено со 2013 кога цената изнесуваше 118, 7 ден./кг. Повисока цена од 9,5 % имаме и кај **леќата** од увоз (Канада и Турција) која на пазарите достигна просечна најзастапена цена од 76,7 ден./кг.

Пораст на цените од 15,3% има и кај **карфиолот** кој се нудеше во просек по 39,2 ден./кг, **брокулите** со пораст од 5,4 %, и просечна цена од 90,7 ден./кг , **боранијата** со цена од 40 ден./кг и зголемување од 4,8%, како и кај **зелената салата** која во 2013 година се продаваше во просек по 11,6 ден./кг за во 2014 година да достигне цена од 13,9 ден./кг , што е пораст од 19 %.

Најголем тренд на опаѓање на цените на пазарите на големо има кај **краставиците** од 26,3 % со просечна најзастапена цена од 35,5 ден./кг, споредбено со лани кога цената достигна 48,2 ден./кг што се должи на зголеменото производство.

Слична ситуација имаме и кај **компирот** кај кого има пад на цената од 17,7 %, и цена од 19,3 ден./кг.

На почетокот од 2014 година цената кај компирот беше стабилна и се движеше во границите од 19 до 25 ден./кг , за да во втората половина на годината цената драстично се намали и го достигне својот минимум во месец декември кога килограм компир на пазарите на големо се нудеше во просек по 11 денари.

Пазарот на **домати** и цената на истите, како и минатите години, најмногу е одредена од сезонскиот карактер на производството, па така цената на почетокот на годината во првите четири месеци се движеше од 62 до 85 ден./кг а својот минимум го достигна во месец август со цена од 32,5 ден./кг Карактеристично за 2014 година беше стабилната цена на доматот без поголеми флуктуации преку целата година. Просечната најзастапена цена достигна 48,02 ден./кг споредбено со лани кога достигна 54,2 ден./кг и е поголема за 11,1 %.

Пад на цената има и кај **кромидот** од 14,1 % и просечна најзастапена цена од 20,7 ден./кг, **цвеклото** со пад на цената од 11,4 % и **морковот** со пониска цена од лани за 4,3%.

Зелката на почетокот на година (јануари) стартуваше со просечна цена од 7,3 ден./кг за во (декември), цената на пазарите на големо да достигне 20 ден./кг. Просечната цена на зелка за 2014 година изнесуваше 13,7 ден./кг.

Стапката на пораст и опаѓање, како и просечните назастапени цени од **пазарите на големо за 2013 и 2014 година на позначајните видови зеленчук се дадени во **табела 4**.*

Зеленчук - пазари на мало

Пазарите на мало преку целата година изобилуваа со богата понуда од зеленчук а забележителна беше ниската цена кај компирот преку целата година и невообичаено високата цена кај оризот и гравот.

На **пазарите на мало,** тренд на пораст на најзастапените просечни цени има кај повеќето зеленчуци. Најголемо зголемување на цената има кај **оризот** од скоро 22 % кај кој просечната најзастапена цена изнесуваше 80,2 ден./кг, **гравот** од 15 % кој се продаваше во просек по 154,8 ден./кг споредено со 2013 кога се продаваа во просек по 135,1 ден./кг.

Зголемување од 9,1 % има и кај **црвената пиперка –капија** кој достигна цена од 33,6 ден./кг, кај **зелената салата** зголемување од 10,3 % и просечна најзастапена цена од 17,2 ден./кг, кај **карфиолот** од 7,6 %, и цена од 82,1 ден./кг .

Благо зголемување на цената има и кај **лукот** од 6,1 % кој достигна цена од 137 ден./ кг, **боранијата** со 2,5 % и цена од 55,5 ден./кг споредено со 2013 кога во просек се продаваше по 54,1 ден./кг како и кај младиот компир со просечна најзастапена цена од 44,6 ден./кгр и пораст од 2,4 %.

Драстично намалување на цените на пазарите на мало има кај **компирот** од 17,6 %. кој достигна просечна цена од 25 ден./кг и преку целата година цената беше стабилна без поголеми осцилации и се движеше од 28,7 ден./кг во месец мај до 21,9 ден./кг во месец декември.

На почетокот на 2014 година, 1 кг **зелка** се продаваше во просек од 15 денари за на крајот на годината во периодот кога се подготвуваше зимницата да достигне неверојатна цена за тој период од годината од 26,5 ден./кг Просечната цена на зелката изнесуваше 18,1 ден./кг.

Пад на цената од 4,7 % бележиме кај **краставицата** која се продаваше во просек по 56,2 ден./кг за разлика од лани кога цената достигна 59 ден./кг. Во февруари цената на краставицата го достигна максимумот од 119 ден./кг,а својот минимум беше во месец август и изнесуваше 25,2 ден./кг.

Просечната најзастапена цената на **доматот** во 2013 година изнесуваше 61,3 ден./кг, а во 2014 година беше скоро идентична и изнесуваше 61,2 ден./кг. Во првиот квартал од 2014 година цената се движеше од 85 до 97 ден./кг за потоа да се стабилизира и се движи од 36 до 45 ден./кг. Карактеристично за оваа година беше што најзастапената цена на доматот на пазарите на мало не се симна под 36 ден./кг што се должи на слабиот принос поради временските услови кои ја карактеризираа 2014 година. Кон крајот на годината понудата и побарувачката на домати е во опаѓање додека цените се во пораст.

Намалување од 7,7 % имаме и кај **цвеклото** со просечна најзастапена цена од 33,1 ден./кг, **кромидот** од 6,8 % и цена од 27,5 ден./кг , **брокулите** со цена од 111,7 ден./кг и намалување од 3,3 % како и **пиперот** со незначително намалување од 1,9 % и цена од 78,8 ден./кг Споредбено со лани кога цената изнесуваше 80,3 ден./кг.

Леќата во просек се продаваше по цена од 84,2 ден./кг, **грашокот** по цена од 42,8 ден./кг, **маслинките** достигнаа цена од 205,2 ден./кг , **кикириките во лушпа** 98,7 ден./кг , **целерот** 95,9 ден./кг, **пиперките бабури** 48,4 ден./кг, **младиот кромид** се нудеше по 3,68 денари за парче, а **младиот лук** по 5,25 денари за парче и магдоносот во просек се продаваше 12,22 денари за китка.

Во **табелата 5 се претставени споредбените просечни цени за 2013 и 2014 година од **зелените пазари.***

* Просечни најзастапени цени на зеленчук од **пазарите на големо (кванташки пазари)** табела 4,

Вид на зеленчук **Пазар на големо**	**Просечна цена (2012 год.)**	**Просечна цена (2013 год.)**	**Просечна цена (2014 год.)**	**Стапка на пораст/ опаѓање 2013 / 14**
Пиперки благи	**64, 4**	**54, 9**	**60, 6**	**+ 10, 5 %**
Компири	**15**	**23, 4**	**19, 3**	**- 17, 7 %**
Кромид	**16**	**24, 1**	**20, 7**	**- 14, 1 %**
Домати	**43, 5**	**54, 2**	**48, 2**	**- 11, 1 %**
Зелка	**15 ,8**	**15, 1**	**13, 7**	**- 9 %**
Краставици	**43, 7**	**48, 2**	**35, 5**	**- 26, 3 %**
Ориз	**53, 6**	**55**	**64, 7**	**+ 17, 6 %**
Црвени пиперки	**23, 2**	**25, 3**	**29, 3**	**+ 15, 8 %**
Моркови	**24, 9**	**25, 1**	**24**	**- 4, 3 %**
Грав	**103, 6**	**118, 7**	**129, 8**	**+ 9, 3 %**
Леќа	**79, 8**	**70**	**76, 7**	**+ 9, 5 %**
Грашок	**31, 5**	**30**	**/**	**/**
Боранија	**37**	**38, 2**	**40**	**+ 4, 8 %**
Зелена салата—парче	**7, 4**	**11, 6**	**13, 9**	**+ 19 %**
Карфиол	**31, 8**	**34**	**39, 2**	**+ 15, 3 %**
Лук	**119, 1**	**110, 6**	**136, 3**	**+ 23, 2 %**
Спанаќ	**30, 5**	**31, 8**	**32, 9**	**+ 3, 7 %**
Тикви	**20, 5**	**19**	**11, 5**	**- 39, 3 %**
Цвекло	**22, 8**	**26, 3**	**23, 3**	**- 11, 4 %**
Зелка—црвена	**27**	**22, 2**	**23, 4**	**+ 5, 4 %**
Брокули	**/**	**86, 1**	**90, 7**	**+ 5, 4 %**
Пиперки лути	**/**	**/**	**69, 7**	**/**
Модар патлиџан	**/**	**/**	**23, 3**	**/**
Пиперки Бабури	**/**	**/**	**47, 5**	**/**
Праз –парче	**/**	**/**	**4, 33**	**/**
Корнишони	**/**	**/**	**30**	**/**
Компири-млад	**/**	**/**	**27, 5**	**/**

* Просечни најзастапени цени на зеленчук **од пазарите на мало (зелени пазари)** (табела 5,)

Вид на зеленчук Пазар на мало	Просечна цена (2012 год.)	Просечна цена (2013 год.)	Просечна цена (2014год.)	Стапка на пораст опаѓање 2013/14
Пиперки благи	76, 6	80, 3	78, 8	- 1,9 %
Компири	21, 2	30, 3	25	- 17, 6 %
Компири-млади	27, 3	43, 6	44, 6	+ 2, 4 %
Кромид	21, 4	29, 5	27, 5	- 6, 8 %
Домати	55, 8	61, 3	61, 2	- 0, 1 %
Зелка	21, 6	19	18, 1	- 4, 7 %
Краставици	56, 1	59	56, 2	- 4, 7 %
Ориз	61, 3	66, 1	80, 2	+ 21, 4 %
Црвени пиперки	27, 5	30, 8	33, 6	+ 9, 1 %
Моркови	34, 5	38	36, 1	- 4, 9 %
Грав	120, 4	135, 1	154, 8	+ 14, 6 %
Леќа	90, 6	87, 6	84, 2	- 3, 9 %
Грашок	39, 6	45, 3	42, 8	- 5, 5 %
Боранија	50, 3	54, 1	55, 5	+ 2, 5 %
Зелена салата-парче	16, 2	15, 6	17, 2	+ 10, 3 %
Карфиол	/	76, 3	82, 1	+ 7, 6 %
Лук	140, 3	129, 1	137	+ 6, 1 %
Спанаќ	40, 8	47, 4	47	- 0, 8 %
Тикви	22, 3	22, 1	18, 7	- 15, 2 %
Цвекло	32, 3	36, 9	33, 1	- 7, 7 %
Зелка—црвена	31, 4	27, 3	26, 9	- 1, 5 %
Брокули	102, 4	115, 6	111, 7	- 3, 3 %
Суви пиперки—низа	235, 6	256, 6	271, 7	+ 5, 9 %
Корнишони	28, 1	33, 9	34, 1	+ 0, 7 %
Феферони	/	/	36, 1	/
Модар патлиџан	/	/	78, 5	/
Пашканат	/	/	108, 1	/
Кикирики -зрно	/	/	127, 5	/

* Во графиконите се дадени цените од пазарите на **мало и големо** за 2014 година- по месеци

Најзастапени цени на домати на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

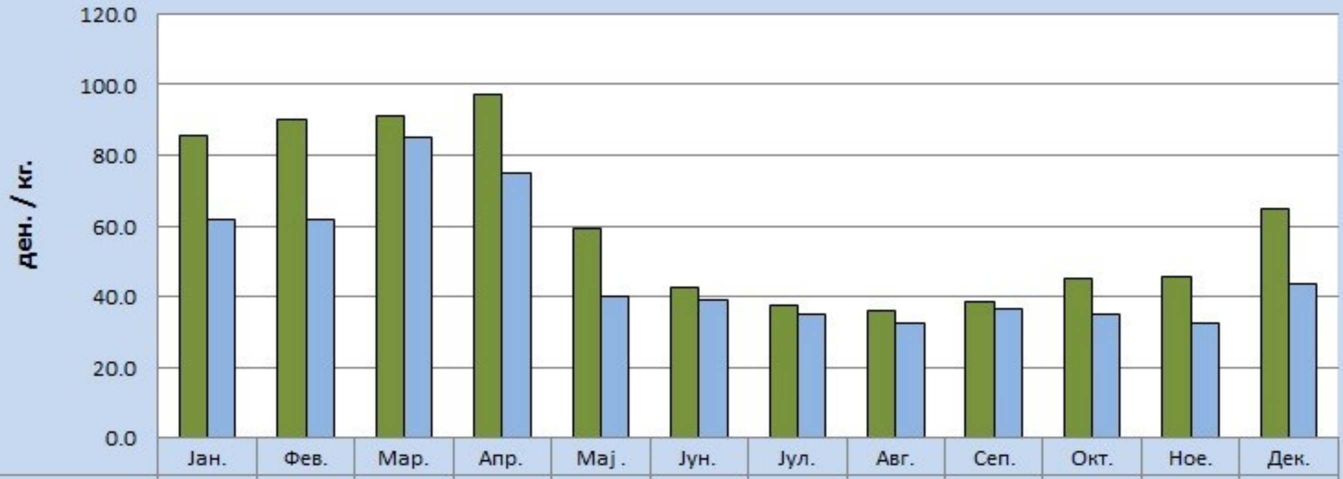

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	85.8	90.3	91.2	97.4	59.3	42.4	37.7	36.2	38.7	44.9	45.8	64.8
Пазари на големо	62.0	61.7	85.0	75.0	40.0	39.0	35.0	32.5	36.7	35.0	32.5	43.5

Најзастапени цени на компири на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

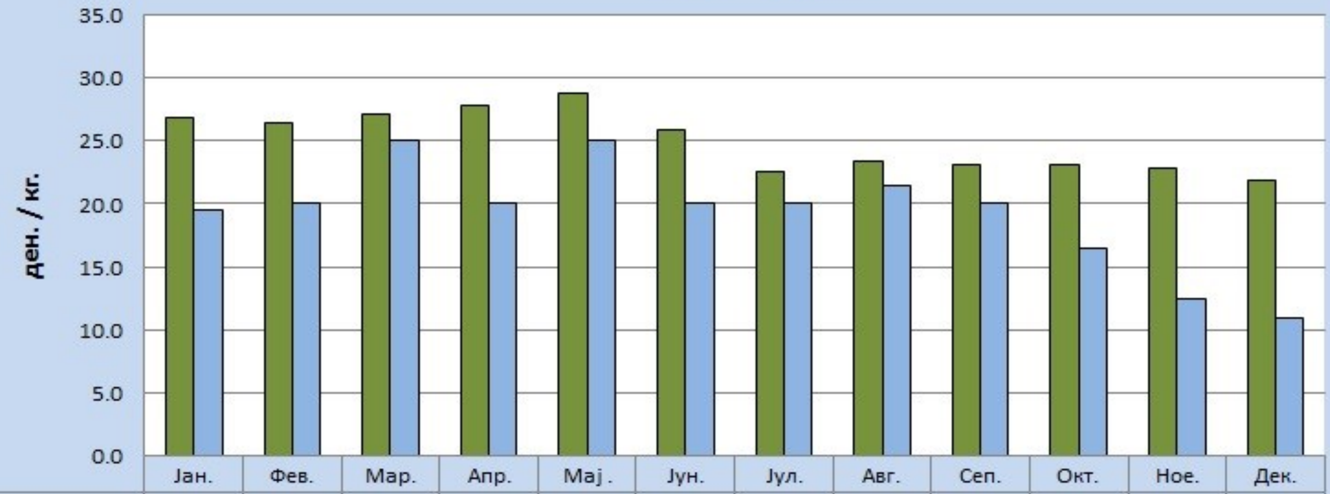

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	26.8	26.4	27.1	27.9	28.7	25.9	22.5	23.4	23.1	23.1	22.8	21.9
Пазари на големо	19.5	20.0	25.0	20.0	25.0	20.0	20.0	21.5	20.0	16.5	12.5	11.0

Најзастапени цени на благи пиперки на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

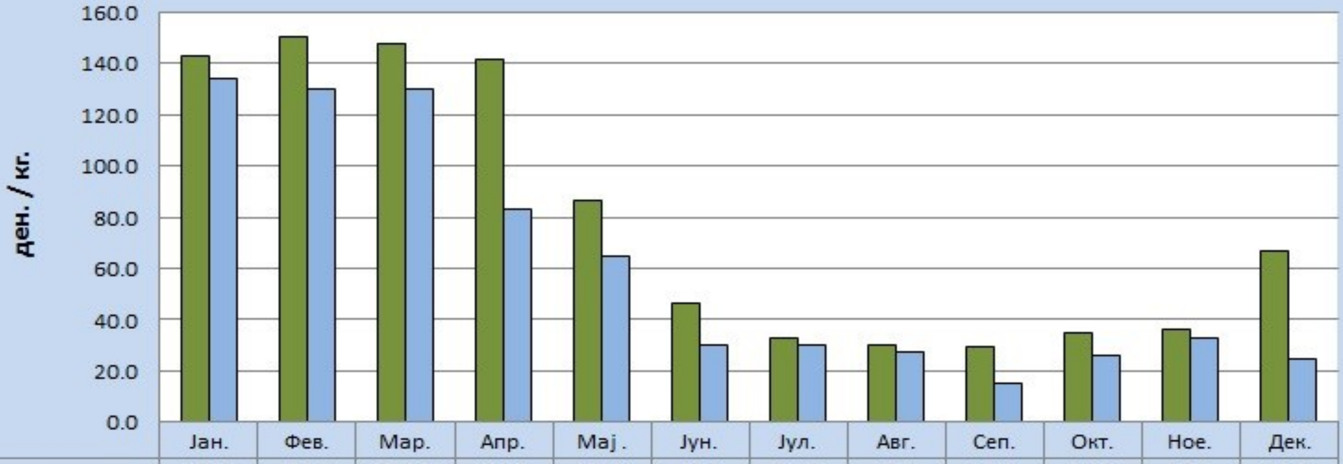

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	142.6	150.3	147.6	141.7	86.8	46.5	32.5	29.8	29.5	35.1	36.3	66.7
Пазари на големо	134.0	130.0	130.0	83.0	65.0	30.0	30.0	27.5	15.0	25.8	32.5	25.0

Најзастапени цени на кромид на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

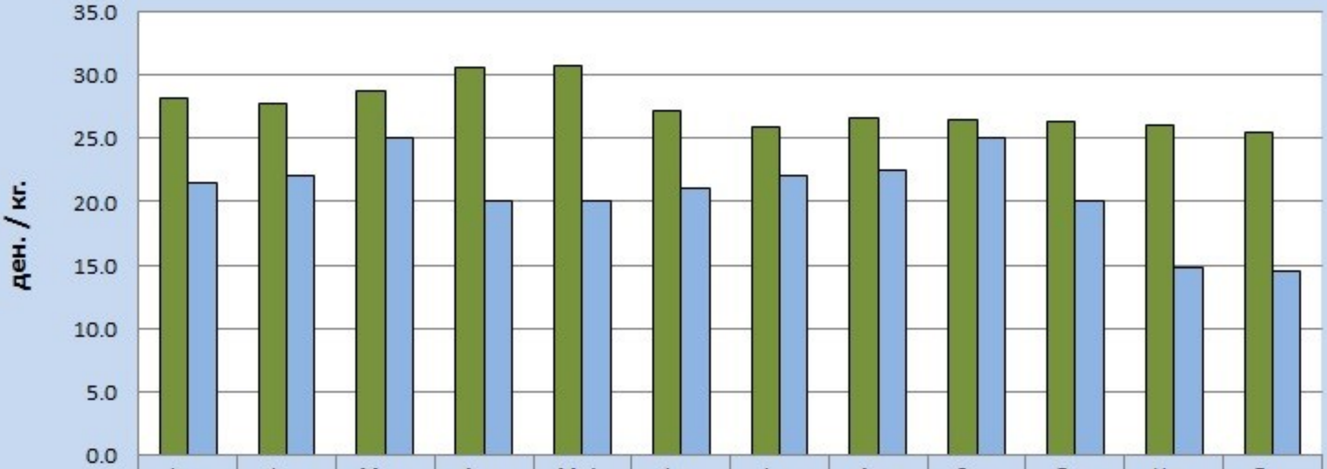

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	28.2	27.8	28.7	30.6	30.7	27.1	25.9	26.6	26.4	26.4	26.0	25.5
Пазари на големо	21.5	22.0	25.0	20.0	20.0	21.0	22.0	22.5	25.0	20.0	14.8	14.5

Најзастапени цени на краставици на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

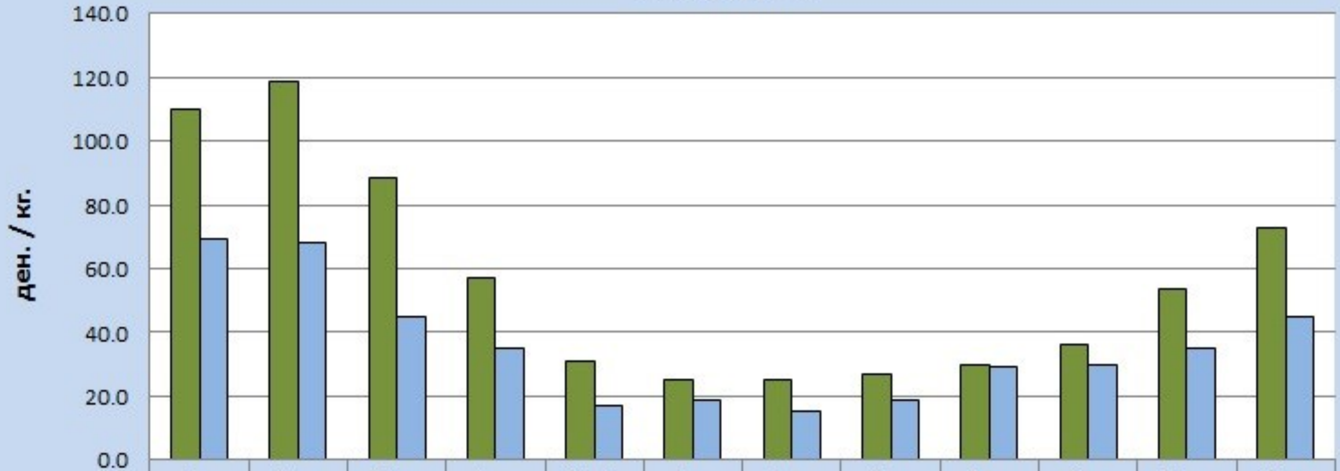

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	110.2	118.9	88.4	57.2	30.7	24.9	25.2	27.0	29.7	36.4	53.6	72.6
Пазари на големо	69.0	68.3	45.0	35.0	17.0	19.0	15.0	19.0	29.0	30.0	35.0	45.0

Најзастапени цени на црвени пиперки (капија) на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

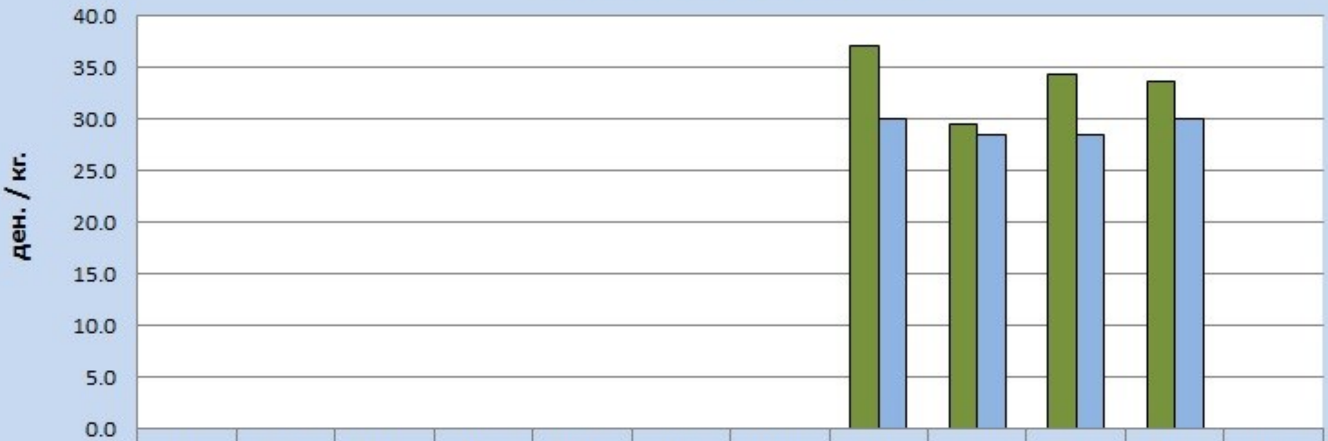

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари								37.0	29.4	34.4	33.6	
Пазари на големо								30.0	28.5	28.5	30.0	

Најзастапени цени на морков на зелените и пазарите на големо 2014

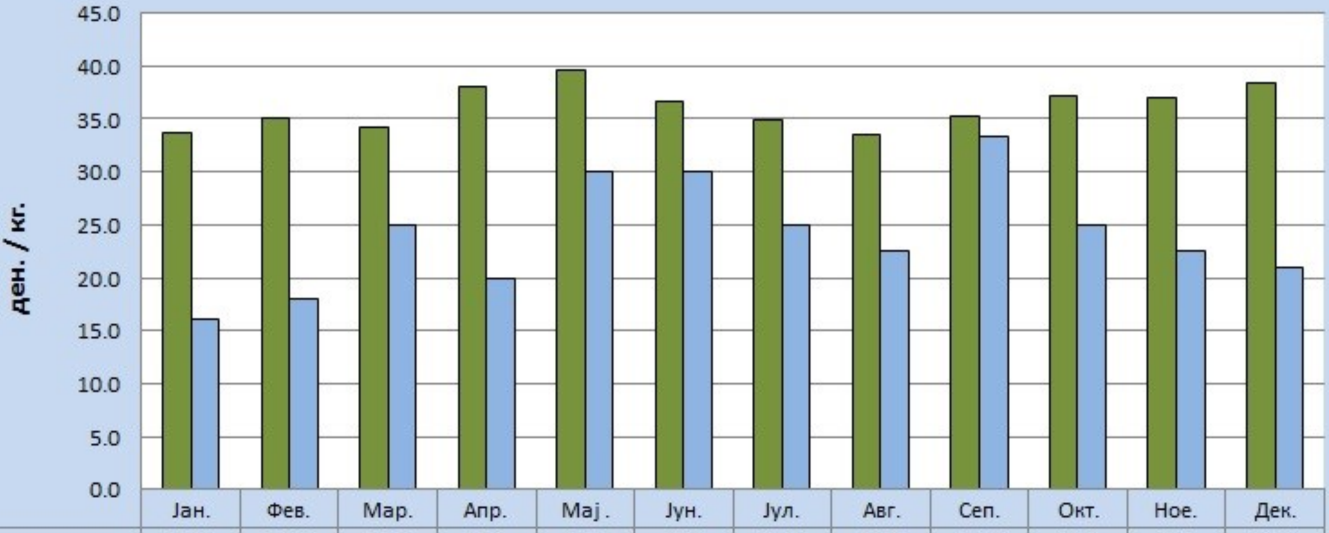

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	33.7	35.1	34.1	38.1	39.6	36.7	34.9	33.5	35.3	37.1	37.0	38.5
Пазари на големо	16.0	18.0	25.0	20.0	30.0	30.0	25.0	22.5	33.3	25.0	22.5	21.0

Најзастапени цени на ориз на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

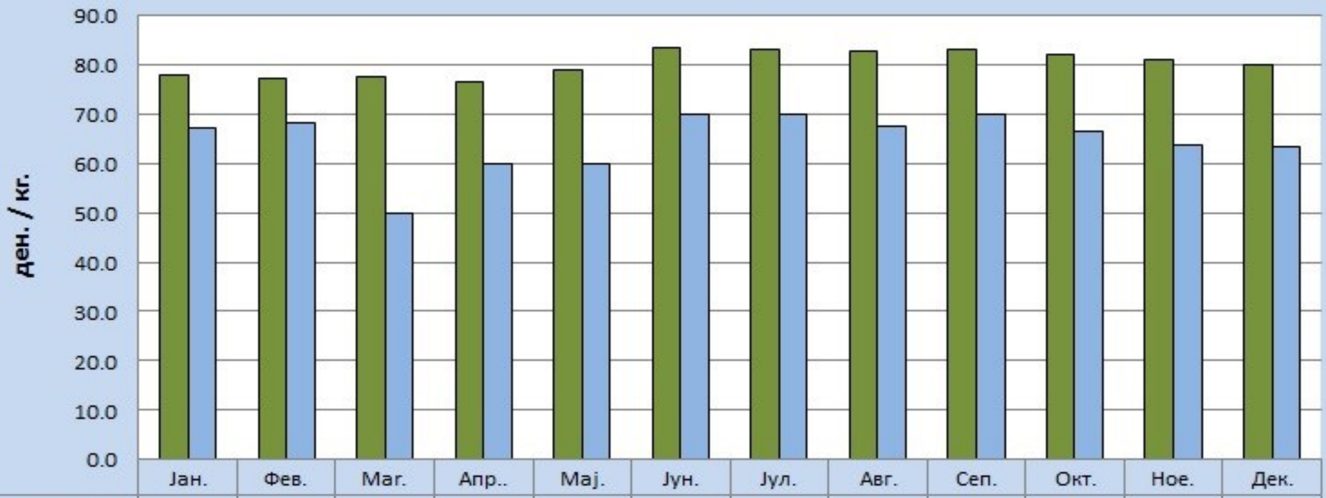

	Јан.	Фев.	Мar.	Апр..	Мај.	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	77.7	77.1	77.5	76.6	78.9	83.3	83.1	82.83	82.9	81.9	80.8	80.0
Пазари на големо	67.0	68.3	50.0	60.0	60.0	70.0	70.0	67.5	70.0	66.3	63.8	63.5

Најзастапени цени на зелка на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

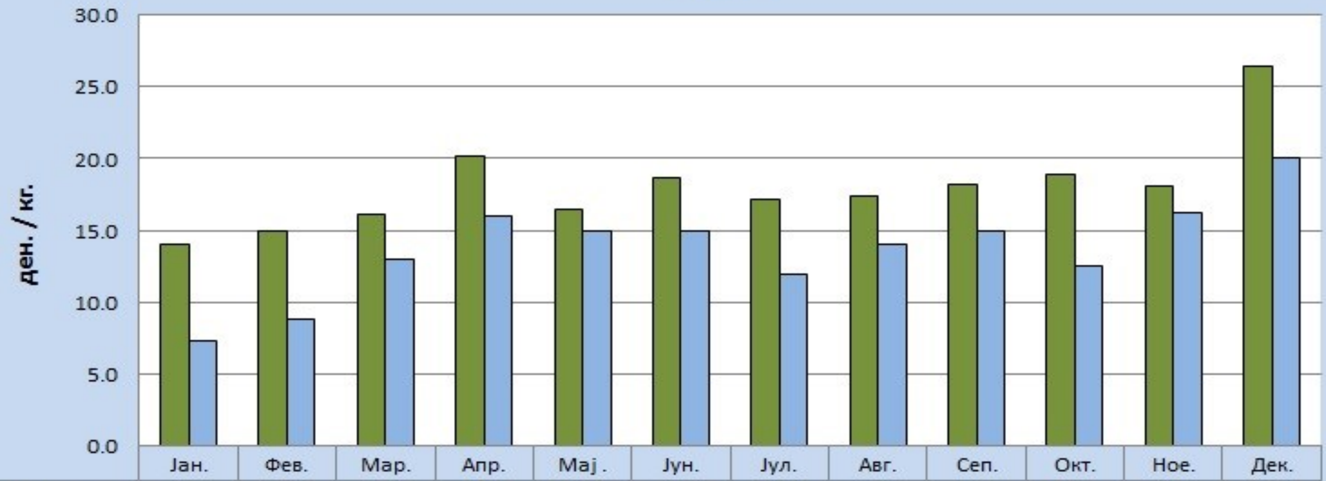

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	14.1	14.9	16.1	20.1	16.4	18.7	17.1	17.3	18.2	18.9	18.1	26.5
Пазари на големо	7.4	8.8	13.0	16.0	15.0	15.0	12.0	14.0	15.0	12.5	16.3	20.0

Најзастапени цени на грав на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

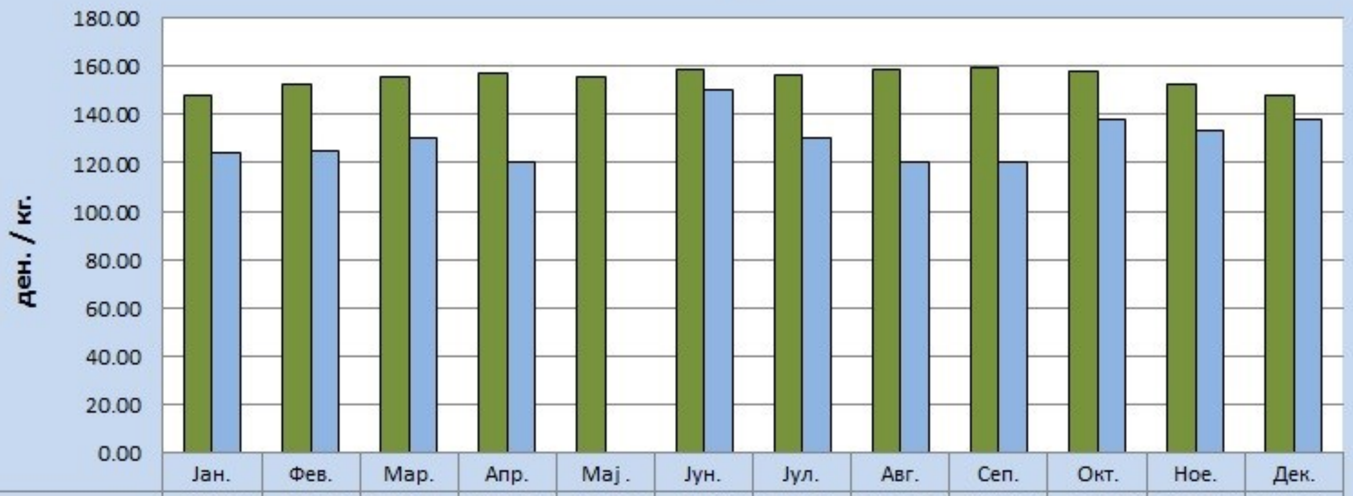

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	147.72	152.72	155.53	157.15	155.08	158.17	156.23	158.13	159.02	157.58	152.36	148.17
Пазари на големо	124.00	125.00	130.00	120.00		150.00	130.00	120.00	120.00	137.50	133.33	137.50

Најзастапени цени на спанаќ на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

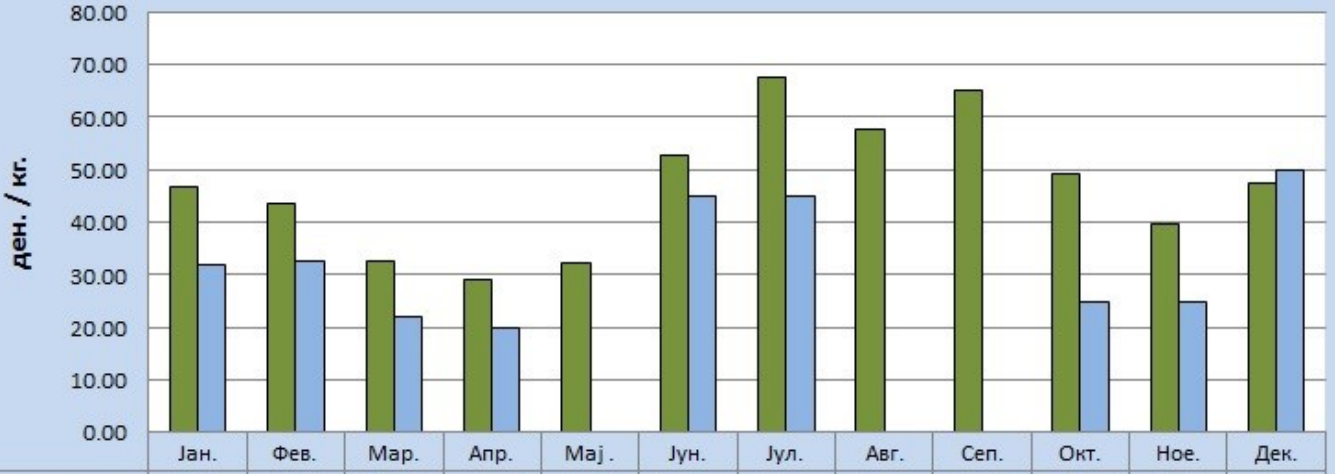

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари	46.71	43.52	32.66	29.23	32.20	52.79	67.55	57.86	64.99	49.36	39.79	47.39
Пазари на големо	32.00	32.50	22.00	20.00		45.00	45.00			25.00	25.00	50.00

Најзастапени цени на модар патлиџан на зелените пазари и пазарите на големо во 2014 година

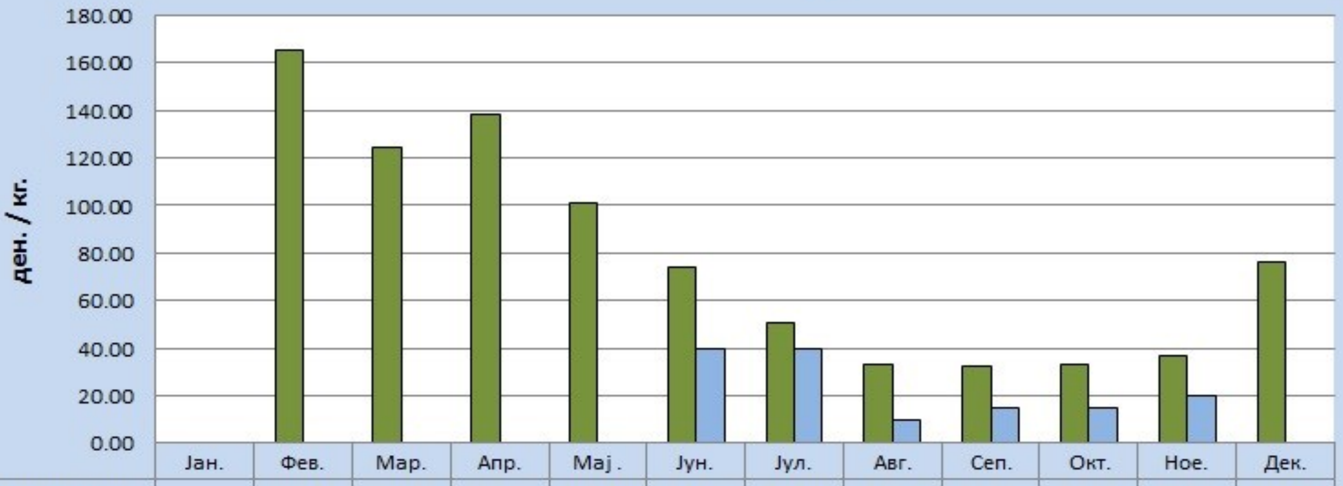

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари		165.00	124.25	137.96	100.70	74.02	50.34	32.74	32.22	33.37	36.83	76.54
Пазари на големо						40.00	40.00	10.00	15.00	15.00	20.00	

Добиточни пазари

Пазарот на добиток во 2014 година го карактеризираа ниските цени и слабата понуда на категоријата говеда, особено во втората половина на годината. Една од причините е и тромесечната забрана за продажба на жив добиток заради болеста „син јазик“ .

Пазарот на говеда го одбележа слабата понуда и ниската цена на телиња, особено од сименталската раса на говеда како и падот на цената на мозлните крави.

Најзастапената просечна цена во 2014 година кај **молзните крави** достигна 149,6 ден./кг жива мера, за разлика од 2013 година кога изнесуваше 151,1 ден./ кг, што е намалување за 1 % со што продолжи трендот на пад на цената кој започна од минатата година кога намалувањето на цената беше за скоро 4%.

Намалување на цената има и кај **Бушата** која ,за разлика од лани кога на добиточните пазари се нудеше во просек по 92,1 ден./кг жива мера, оваа година се продаваше по цена од 85,6 ден./кг жива мера, што претставува пад на цената од 7 %.

Просечната цена од 128,3 ден./кг жива мера кај **биковите до 18 месеци, претставува намалување** од 3,5% исто како и кај **излачените говеда** кои во просек се продаваа за 77,1 ден./кг жива мера. Незначителен пораст на цената од 0,4% има кај биковите над 18 месеци, додека пораст од 3,1 % има кај **јуницата** кои се продаваа за 134,6 ден./кг жива мера, споредбено со лани кога се продаваа по просечна цена од 130,5 ден./кг жива мера.

Спротивно на говедата, кај **козите** се бележи тренд на пораст на цената. Кај овие категории, особено кај **молзните кози,** има пораст од 15,4% и просечна цена од 160,4 ден./кг жива мера, споредбено со лани кога се нудеа во просек по 139 ден./кг жива мера. Просечна цена од 81,2 ден./кг жива мера достигнаа **излачените кози,** додека пак кај **јарињата до 20 килограми** цената достигна 129,4 ден./кг жива мера, што е неначителен раст од скоро 1% споредено со лани кога се продаваа по цена од 128,7 ден./кг жива мера.

Раст на цената во 2014 година има кај скоро сите категории на **овци.** Пораст на цената од 9,3% бележиме кај **молзните овци,** кои достигнаа цена од 163,8 ден./кг жива мера, **шилежињата** се продаваа во просек по 145,2 ден./кг што е пораст од 3%, **овните** достигнаа просечна цена од 187,1 ден./кг жива мера споредбено со лани кога се продаваа по 183,72 ден./ кг, **јагнињата до 18 кг.** се продаваа во просек 162,2 ден./кг жива мера и **излачените овци** достигнаа цена од 88,3 ден./ кг. Единствено пад на цената од скоро 2 % имаме кај **јагнињата над 18 кг** кои се продаваа во просек по 142,1 ден./ кг, споредено со лани кога достигнаа цена од 144,4 ден./ кг.

Намалување на цената оваа година бележиме кај сите категории **свињи** што е спротивно на 2013 година кога на добиточните пазари забележавме рекорден пораст на цената кај свињите во просек од 10 % . Оваа година намалувањето е во просек од 8 %.

Гоениците со тежина од 80 до 120 кг во 2014 година постигнаа цена од 107,8 денари за килограм жива мера споредено со 2013 кога цената изнесуваше 117,42 денари ,што е намалување за 8,2 %.

Гоеници те**над 120 кг** достигнаа просечна најзастапена цена од 92,6 ден./кгр, за разлика од лани кога цената на добиточните пазари изнесуваше 98,9 ден./кг ,односно пад на цената за за 6,4 %.

Прасиња со телесна тежина до 20 кг се продаваа во просек по 160,6 ден./кг жива мера што е пад на цената од 7,4 % споредено со 2013 година кога цената достигна 173,5 ден./кг жива мера . На почетокот на годината прасињата до 20 кг. во просек се продаваа по 175 ден./кг жива мера, но како што одминуваше годината цената постепено почна да паѓа и својот минимум го достигна во месец ноември, кога во просек на добиточните пазари се нудеа по 120 ден./кг жива мера.

Кај **прасињата со тежина од 20 до 35 кг** има најголем пад на цената од 13%. Во првиот квартал од 2014 година цената беше стабилна и во просек се движеше од 140 до 165 ден./кг жива мера. Слично како и кај прасињата со помала тежина, и оваа категорија бележеше тренд на намалување и на крајот на годината падна на 100 ден./кг жива мера. Просечната најзастапена цена достигна 138,4 ден./кг жива мера, споредено со лани кога цената изнесуваше 159,2 ден./кг жива мера.

Како во 2013 така и во 2014 година цената на кокошките несилки **(јарки)** беше скоро непроменета, односно најзастапената просечна цена на добиточните пазари изнесуваше 282,1 ден. споредено со лани кога достигна 281,8 ден.

Старите кокошки во просек се продаваа по 59,7 ден./кг жива мера, додека **мисирките** достигнаа цена од 280 ден.

Пад на цената од 2,1% има кај **пилињата** кои се нудеа на пазарите по 46,3 денари по пиле, за разлика од 2013 година кога достигнаа просечна цена од 47,2 денари по пиле.

Коњите достигнаа цена од 154,8 ден./кг жива мера, **кобилите** се продаваа во просек по 250,4 ден./кг жива мера, **ждребињата** се нудеа во просек по 215,5 ден./кг жива мера .

Старите коњи (коњи за колење) се продаваа по цена од 54 ден./кг жива мера.

Во **табелата 6 е прикажан споредбен приказ на движењето на просечните цени по килограм жива мера во 2013/2014 година, како и стапката на пораст и опаѓање на цените за одредени видови и категории на добиток.*

*Цените се изразени во денари за кг. жива мера **(табела 6)**

Вид на добиток	Просечна цена (2012 год.)	Просечна цена (2013 год.)	Просечна цена (2014 год.)	Стапка на пораст / опаѓање 2013 / 2014 (%)
Молзни Крави	156, 9	151, 1	149, 6	- 1,0 %
Јуниња	132, 8	130, 5	134, 6	+ 3,1 %
Бикови до 18 месеци	125, 3	133	128, 3	- 3, 5 %
Бикови над 18 месеци	118, 6	115, 8	116, 3	+ 0, 4 %
Молзни крави –Буша	91, 6	92, 1	85, 6	- 7, 0 %
Теле 1—6 месеци	/	/	163, 9	/
Теле 1—2 месеци-Симентал	188, 3	199	196, 7	- 1, 2 %
Теле 2 - 6 месеци—Симентал	190, 4	198	200	+ 1, 0 %
Коњи	/	/	154, 8	/
Молзни кози	/	139	160, 4	+ 15, 4 %
Јариња до 20 кг.	138, 6	128, 7	129, 4	+ 0, 6 %
Кокошки-јарки	264, 6	281, 8	282, 1	+ 0, 1 %
Пилиња	43, 6	47, 2	46, 3	- 2, 1 %
Молзни овци	178, 1	149, 8	163, 8	+ 9, 3 %
Овни	/	/	187, 1	/
Јагниња до 18 кг.	164, 7	160, 6	162, 2	+ 1, 0 %
Јагниња над 18 кг.	155, 2	144, 4	142, 1	- 1, 6 %
Шилежиња	147, 4	141	145, 2	+ 3, 0 %
Гоеници од 80-120 кг.	106, 7	117, 4	107, 8	- 8, 2 %
Гоеници над 120 кг.	94, 2	98, 9	92, 6	- 6, 4 %
Прасиња до 20 кг.	158, 2	173, 5	160, 6	- 7, 4 %
Прасиња над 20 кг.	142, 5	159, 2	138, 4	- 13, 1 %

* Во графиконите се дадени цените за 2014 год. за одредени видови добиток - по месеци

Најзастапени просечни цени на јагнија до 18 кг. молзни овци, овни и излачени овци на добиточните пазарите во 2014 година

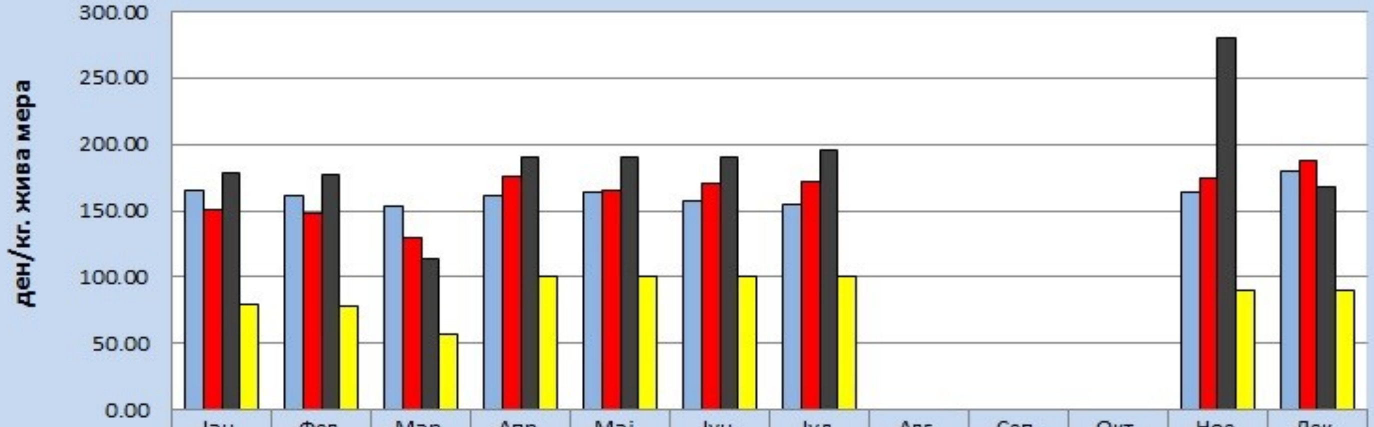

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Јагнињa до 18кг.	165.00	161.67	153.33	160.83	163.34	157.50	155.00				163.33	180.00
Молзни Овци	151.25	147.50	129.50	176.25	165.84	170.00	171.67				174.17	188.00
Овни	178.37	177.50	113.33	189.92	190.84	190.00	196.17				280.00	168.00
Излачени овци	80.00	78.34	56.60	100.00	100.00	100.00	100.00				90.00	90.00

Најзастапени просечни цени на прасиња и гоеници на добиточните пазарите во 2014 година

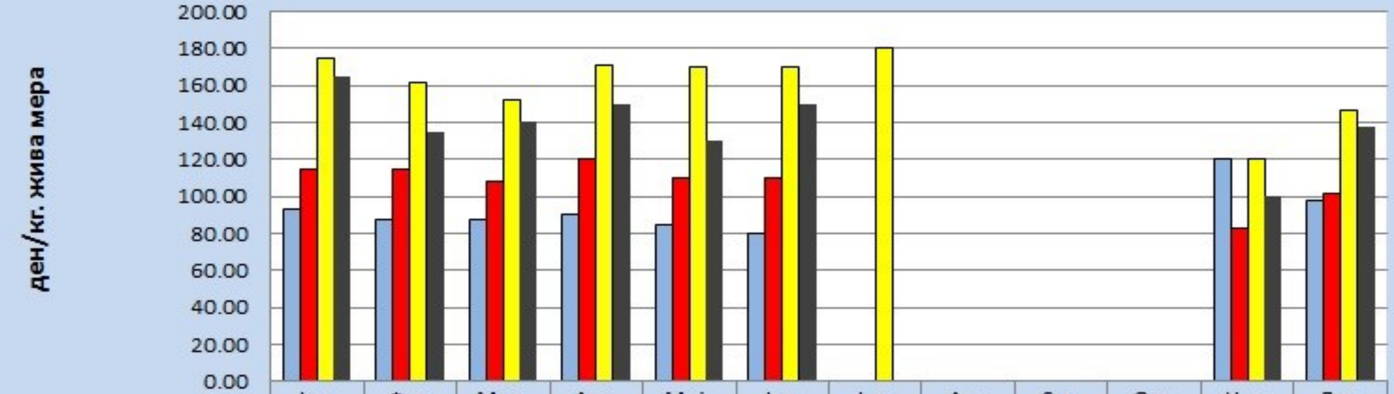

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Гоеница над 110 кг.	93.33	87.50	87.50	90.00	85.00	80.00					120.00	97.50
Гоеница од 90- 110 кг.	115.00	115.00	108.34	120.00	110.00	110.00					82.50	101.67
Прасиња до 20кг.	174.44	161.11	152.50	171.25	170.00	170.00	180.00				120.00	146.25
Прасиња од 20до 35 кг.	165.00	135.00	140.00	150.00	130.00	150.00					100.00	137.50

Најзастапени просечни цени на категории говеда на добиточните пазарите во 2014 година

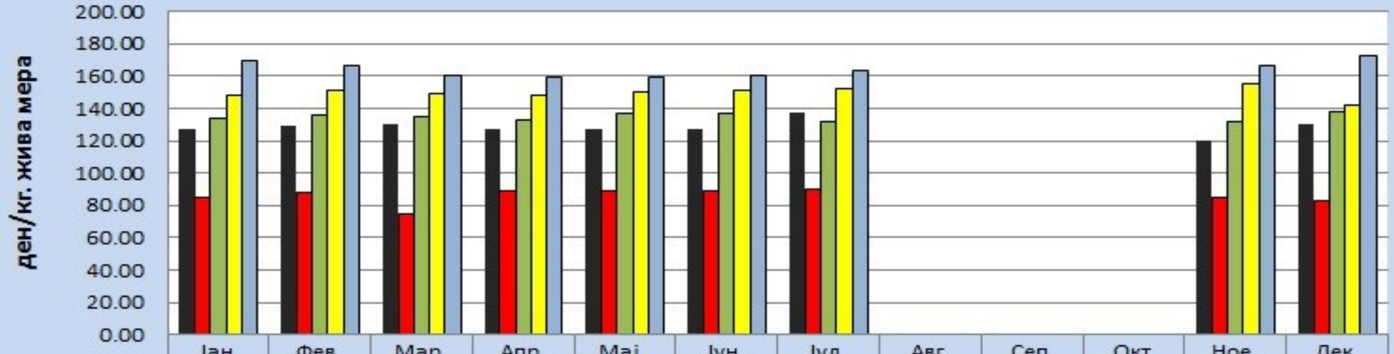

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај .	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Бик до 18 м	126.63	129.63	130.00	127.50	126.67	126.67	137.33				120.00	130.50
Крава-Буша	85.11	87.50	74.33	88.67	88.67	89.00	89.67				85.17	82.50
Јуне 6-18 м	133.86	136.00	134.79	132.22	136.67	136.67	131.67				131.67	137.50
Молзна Крава	148.25	151.00	149.17	147.71	150.00	151.25	152.22				155.00	142.00
Теле 1-6 м	168.92	166.67	160.25	158.75	158.92	160.63	162.78				166.22	172.00

Откупна цена на житарки

Годините 2013 и 2014 ги одбележија екстремни климатски карактеристики. Додека во 2013 година, сушата значително го редуцира земјоделското производство, во 2014 година забележани се рекордни приноси, заради што следеше пад на цените на житарките, како на светските берзи така и кај нас. Рекордната жетва кај соседните држави, особено во Србија, влијаеше и на цената на пченицата од домашното производство.

Пченицата како најзначајна и најзастапена житна култура во РМ, учествува со околу 45% во вкупната засеана земјоделска површина, додека пак пазарната цена е дефинирана од намената на пченицата, односно дали се работи за меркантилна или пак семенска пченица. Во нашата анализа претставено е движењето на цената на меркантилната пченица.

Просечните откупни цени на пченицата во 2014 година на месечно ниво се движеа од 13,46 ден./кг во месец јануари, по што следеше благ пад во наредните четири месеци кога пченицата достигна цена од 13,15 ден./кг во месец април. Со почетокот на жетвата, откупната цена стартуваше со цена од 12,2 ден./кг по што следеше пад на цената до 9,67 ден./кг во месец декември. За време на жетва просечната откупна цена се движеше околу 10 ден/кг.

Просечната откупна цена на **пченицата на годишно ниво** за 2014 година изнесуваше 11,53 ден./кг што е намалување на цената за 13,83 % споредено со 2013 година кога просечната откупна цена изнесуваше 13,38 денари за килограм, додека **за реколта** 2014 година просечната откупна цена заклучно со месец декември изнесува 10,58 ден./кг што е пад на цената за 13,14 % споредено со 2013 година кога просечната откупна цена во реколта изнесуваше 12,18 ден./кг Во графиконот се дадени просечните откупни цени по месеци за 2013/2014 година.

Кај **пченката** просечната откупна цена за 2014 година изнесуваше 8 ден./кг и бележи пад од 47,3 % споредено со 2013 година кога просечната откупна цена изнесуваше 15,19 денари за килограм.

Откупна цена на **јачменот** во 2014 година се движеше околу 9 ден./кг.

Пазарни цени на мед и пчелни производи

Неповолна за пчеларите беше и 2014 година. Високата влажност неповолно влијаеше на медоносната флора, па приносите од мед беа намалени, што допринесе за недостиг на мед на пазарот и покачување на цената. Просечната најзастапена цена на **медот** на пазарите на мало за 2014 година изнесуваше 248,11 ден./кг и е зголемување на цената за 4,5 % споредено со 2013 година, кога медот достигна цена од 237,5 ден./кг. Почнувајќи од јануари 2014 просечната цена од 230 ден./кг

константно растеше за на крајот на годината да достигне просечна цена од 307, 8 ден./кг.

Цената на килограм **органски мед** во просек се движеше од 300 до 350 ден./кг.

Пчелинот восок во просек изнесуваше 500 ден./кг и бележи пораст на цената од 25 % споредено со 2013 година кога во просек се продаваше по 400 ден./кг.

Прополисот достигна цена од 2000 ден./кг, додека **поленот** се продаваше во просек по 1.500 денари за килограм.

** Во графиконот се дадени просечните откупни цени на пченица за 2013/2014 год. по месеци*

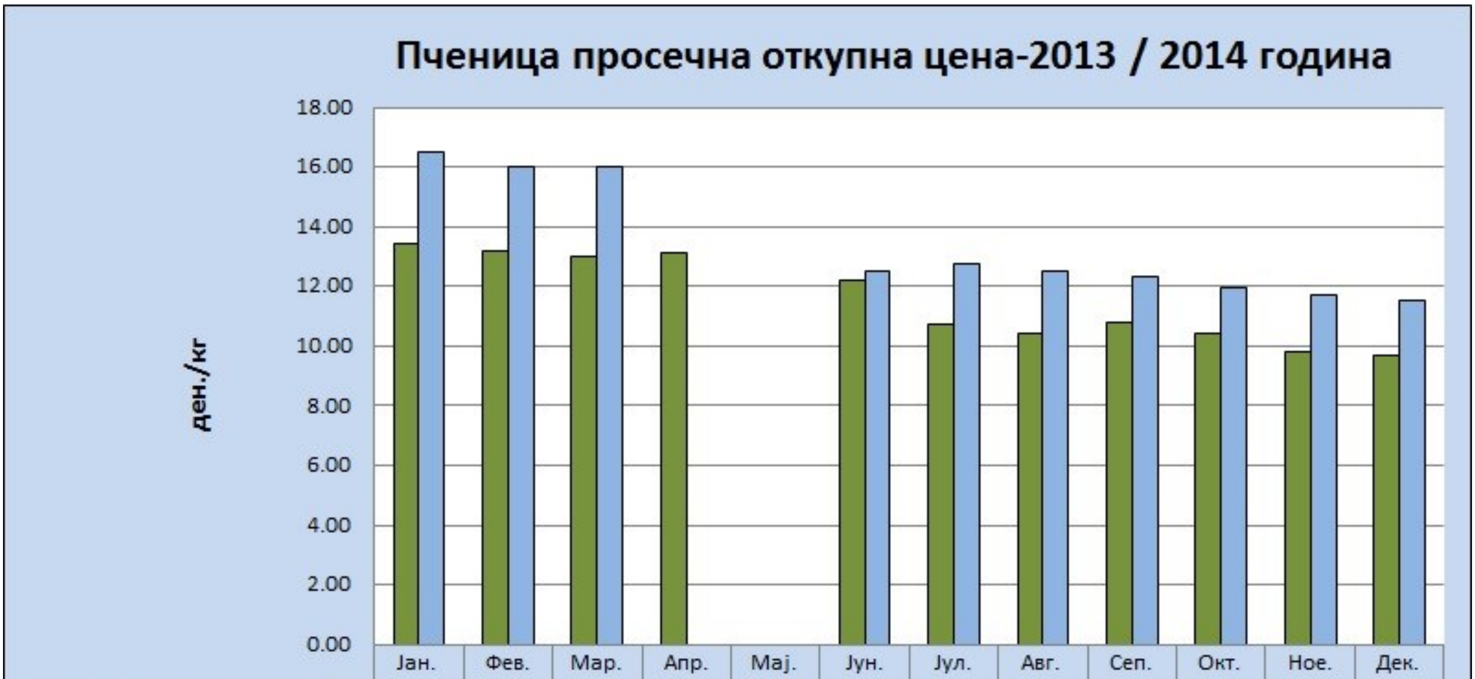

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај.	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Пченица откупна цена 2014	13.46	13.18	12.98	13.15		12.20	10.74	10.44	10.79	10.45	9.80	9.67
Пченица откупна цена 2013	16.50	16.00	16.00			12.50	12.75	12.52	12.33	11.97	11.71	11.50

** Во графиконот се дадени споредбени цени за 2013/2014 год. за мед на пазарите на мало - по*

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај.	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Зелени пазари-2014	230.0	263.7	257.0	260.8	220.0	220.0	218.9	236.4	248.6	252.5	261.7	307.8
Зелени пазари-2013	248.0	259.2	258.7	215.0	219.1	229.0	235.0	240.0	240.0	244.8	230.0	231.0

Откупни цени на винско грозје

Во последните неколку години забележлив е трендот за подигање на нови лозови насади и отворање на нови винарски визби. Се повеќе се користи современа технологија за производство на квалитетни вина. Квалитетот на грозјето оваа година не беше на високо ниво, а причина беа лошите временски услови (врнежи, висока влажност и помалку сончеви денови), кои доминираа во текот на целиот вегетативен период, што допринесе за намалување на шеќерните едници.

Понудата и побарувачката, како и шеќерните единици, беа главните фактори во одредувањето на откупната цената на грозјето.

Од табелата може да се забележи дека кај скоро сите сорти на грозје, откупната цена е пониска споредбено со минатата 2013, освен за сортата **Темјаника** која ја задржа минатогодишната цена.

Најголем пад на откупната цена има кај белиот **Бургиндец** од 21,4 % кој се откупуваше во просек по 11 ден/ кг, за разлика од минатата година кога просечната откупната цена достигна 14 ден/ кг. **Шардонето** се откупуваше во просек по 15,5 денари што е намалување од скоро 20% споредено со лани кога се откупувало по 18 денари.

Пад на откупната цена од 5,1% имаме и кај **Вранецот** кој достигна просечна откупна цена од 13,28 денари споредено со лани кога се откупуваше во просек по 14 денари. Незначително намалување на цената имаме кај сортата **Каберне Совињон** од 0,9%.

Најниски откупни цени имаше кај сортите: **Станушина** од 10,5 ден/ кг и **Жилавка** од 10,67 денари , додека највисока откупна цена сортата **Темјаника** од 19 ден/ кг.

Кај останатите сорти на винско грозје беа постигнати следните најзастепени просечни откупни цени:

Бургундец–црн достигна откупна цена од 12,64 ден/ кг, **Рајнскиот ризлинг** 13 ден/ кг , што претставува пад на цената за 7,1 % споредено со 2013 година кога во просек се откупуваше по 14 ден/ кг. Кај **Смедеревката** имаме намалување на цената од 2,7 % и истата се откупуваше по цена од 11,17 денари, споредено со лани кога се откупуваше за 11,48 ден/ кг.

Сортата **Мерло** се откупуваше во просек по 13,7 ден/ кг, додека пак сортите **Охридско бело**, **Р'кацители, Италијанскиот ризлинг, Белан, Жупљанка и Мускат—Хамбург** се откупуваа по 11 ден/ кг.

Во **табелата 7. прикажан е споредбен приказ на движењето на просечните откупни цени на винските сорти грозје во 2013 / 2014 година, како и стапката на пораст и опаѓање на цените*

*Tabela 7-Цените се изразени во денари за килограм

Вински сорти на грозје	Просечна откупна цена 2013 год.	Просечна откупна цена 2014 год.	Стапка на пораст / опаѓање (%) 2013 /2014
Бургундец– бел	14	11	- 21,4 %
Бургиндец—црн	/	12,64	/
Каберне Совињон	14, 35	14.22	- 0,9 %
Жилавка	/	10,67	/
Рајнски Ризлинг	14	13	- 7,1 %
Смедеревка	11, 48	11.17	- 2,7 %
Совињон Бел	17	15.42	- 9,3 %
Жупљанка	/	11	/
Шардоне	18	15.5	- 19,9 %
Мерло	/	13,7	/
Р'кацители	/	11	/
Охридско Бело	/	11	/
Сирах	/	14	/
Теран	/	13	/
Траминец-бел	/	14	/
Ризлинг Италијански	/	11	/
Кадарка	/	13	/
Темјаника	19	19	0 %
Прокупец	/	13	/
Белан	/	11	/
Вранец	14	13.28	-5,1 %
Мускат– Хамбург	/	11	/
Станушина	/	10,5	/

Откупни цени на млеко

Карактеристика на изминатите две години кај млекопроизводството е континуираниот пораст на откупната цена кај кравјото млеко екстра класа и кравјото млеко прва класа, како и континуираниот пад на цената на кравјото млеко од втора класа, што влијае на стимулирање на млекопроизводителите за производство на квалитетно кравјо млеко (млеко со повисока цена). Исто така, битно е да се напомене дека млекото од трета класа во изминативе две години, повеќе не се јавува кај млекооткупувачите.

Почнувајќи од 2012 година кога литар **кравјо млеко екстра класа** се откупуваше за 19,91 ден., оваа година откупната цена достигна 21,73 ден./л што е пораст од 0,79 % споредено со 2013 и пораст од 9,14 % споредено со 2012 год.

Повисока откупна цена бележиме и кај **кравјото млеко прва класа** од 1,61 % споредено со 2013 год. кога се откупуваше по цена од 19,28 ден./л а оваа година откупната цена достигна 19,59 ден./л.

Спротивно на ова **кравјото млекото од втора класа** бележи континуиран пад на откупната цена. Ако во 2012 година цената беше 18,5 ден./л оваа година тоа се откупуваше по 17,75 ден./л што е пад на цената за 4 % во последите две години.

Во **табелата 8 е прикажан е споредбен приказ на движењето на просечните откупни цени на млеко во 2012/ 2013 / 2014 година, како и стапката на пораст и опаѓање на цените .*

Вид на млеко - откупни центри	Просечна цена (2012 год.)	Просечна цена (2013 год.)	Просечна цена (2014 год.)	Разлика - 2013/14 (%)
Кравјо-екстра класа	**19, 91**	**21, 56**	**21, 73**	**+ 0, 79 %**
Кравјо- I класа	**19, 15**	**19, 28**	**19, 59**	**+ 1, 61 %**
Кравјо- II класа	**18, 5**	**18, 2**	**17, 75**	**- 2, 47 %**
Овчко млеко	**31, 05**	**33, 65**	**33, 18**	**- 1, 4 %**
Козјо млеко	**18, 85**	**18, 02**	**18, 17**	**+ 0, 83 %**

Просечната откупна цена за сите класи на **кравјо млеко** во 2014 година изнесуваше 19,69 ден/л, што е речиси идентично со 2013 год. кога просечната откупна цена беше 19,68 ден./л.

Просечната откупна цена на **овчкото млеко** за 2014 год. достигна 33,18 ден/л. Тоа е пад од 1,4 проценти во однос на 2013 год. кога откупната просечна цена на овчкото млеко изнесуваше 33,65 ден./л но и пораст од скоро 7 % споредено со 2012 год.

Благо зголемување на откупната цена има кај **козјото млеко,** кое во 2014 година се откупуваше по цена од 18,17 ден./ л, во споредба со 2013 кога откупната цена беше 18,02 ден./л, но и пад на цената од 3,6 % споредено со 2012 год.

*Во графиконите се дадени просечните откупни цени на млеко за 2014 год. по месеци

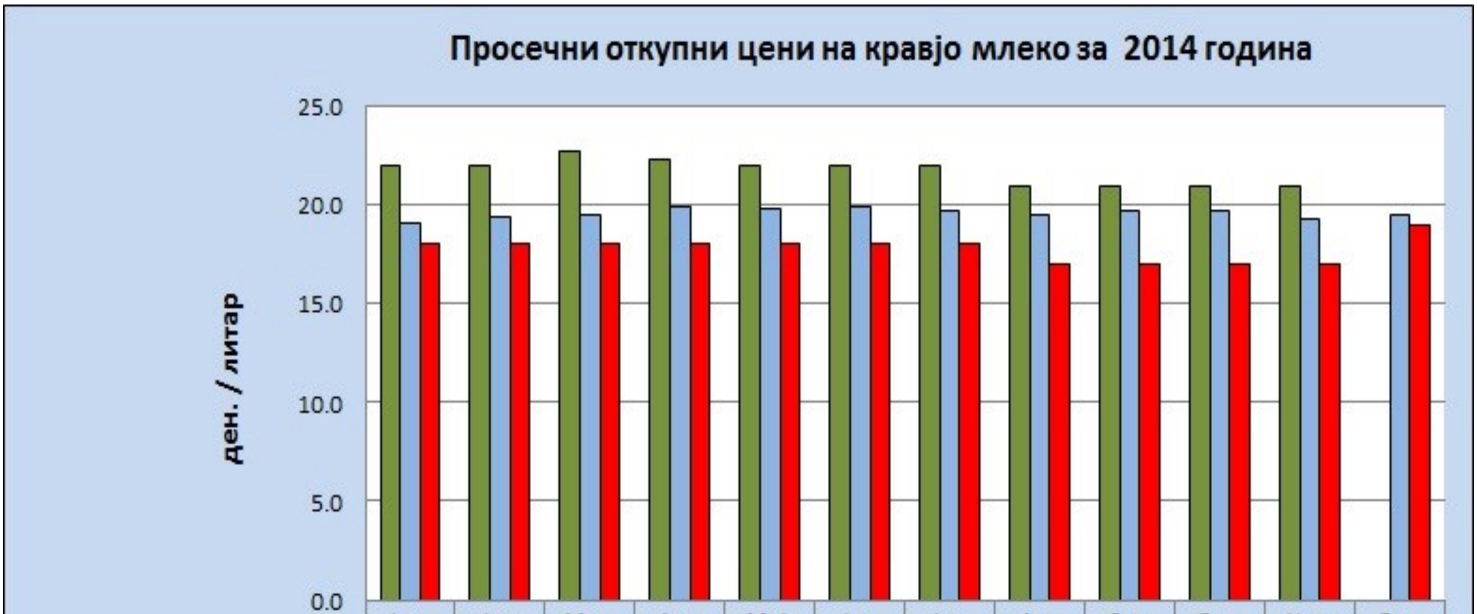

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај.	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Млеко кравјо екстра класа	22.0	22.0	22.7	22.3	22.0	22.0	22.0	21.0	21.0	21.0	21.0	
Млеко кравјо I класа	19.13	19.38	19.48	19.96	19.79	19.94	19.71	19.54	19.71	19.71	19.29	19.46
Млеко кравјо II класа	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00	18.00	17.00	17.00	17.00	17.00	19.00

	Јан.	Фев.	Мар.	Апр.	Мај.	Јун.	Јул.	Авг.	Сеп.	Окт.	Ное.	Дек.
Млеко овчко	33.00	33.00	33.75	35.71	35.54	34.67	34.13	32.83	33.00	31.00	29.00	32.50
Млеко козјо			19.10	18.34	18.00	18.00	17.88	17.88	18.00	18.00	18.00	18.50

Цени на јајца –производни капацитети

Во текот на целата 2014 година се забележува пораст на цената кај сите класи на јајца.

Просечната најзастапена цена на јајцата од класата А големина - **XL** од производните центри за 2014 година изнесуваше 6,94 денари за парче, што претставува пораст од 7,76 % во однос на 2013 година кога цената за парче беше 6,44 денари.

Цената за големина - **L** изнесуваше 6,38 денари за парче што е пораст на цената од 5,11 % во однос на 2013 год.

Јајцата од А класата со големина - **M** достигнаа најзастапена просечна цена од 5,81 денари за парче, додека јајца со **S** – големина постигнаа цена од 5,25 денари за парче, што е зголемување од 4,17 проценти споредбено со цената во 2013 год. кога истата изнесуваше 5,04 денари за парче.

Во табелата 9 *прикажан е споредбен приказ на движењето на просечните цени на јајца за 2012/ 2013 / 2014 година, како и стапката на пораст и опаѓање на цените .*

Јајца	Просечна цена (2012 год.)	Просечна цена (2013 год.)	Просечна цена (2014 год.)	Разлика - 2013/14 (%)
Јајца—X L	**6, 34**	**6, 44**	**6, 94**	**+ 7, 76 %**
Јајца—L	**5, 97**	**6, 07**	**6, 38**	**+ 5, 11 %**
Јајца – M	**5, 40**	**5, 55**	**5, 81**	**+ 4, 68 %**
Јајца –S	**4, 81**	**5, 04**	**5, 25**	**+ 4, 17 %**

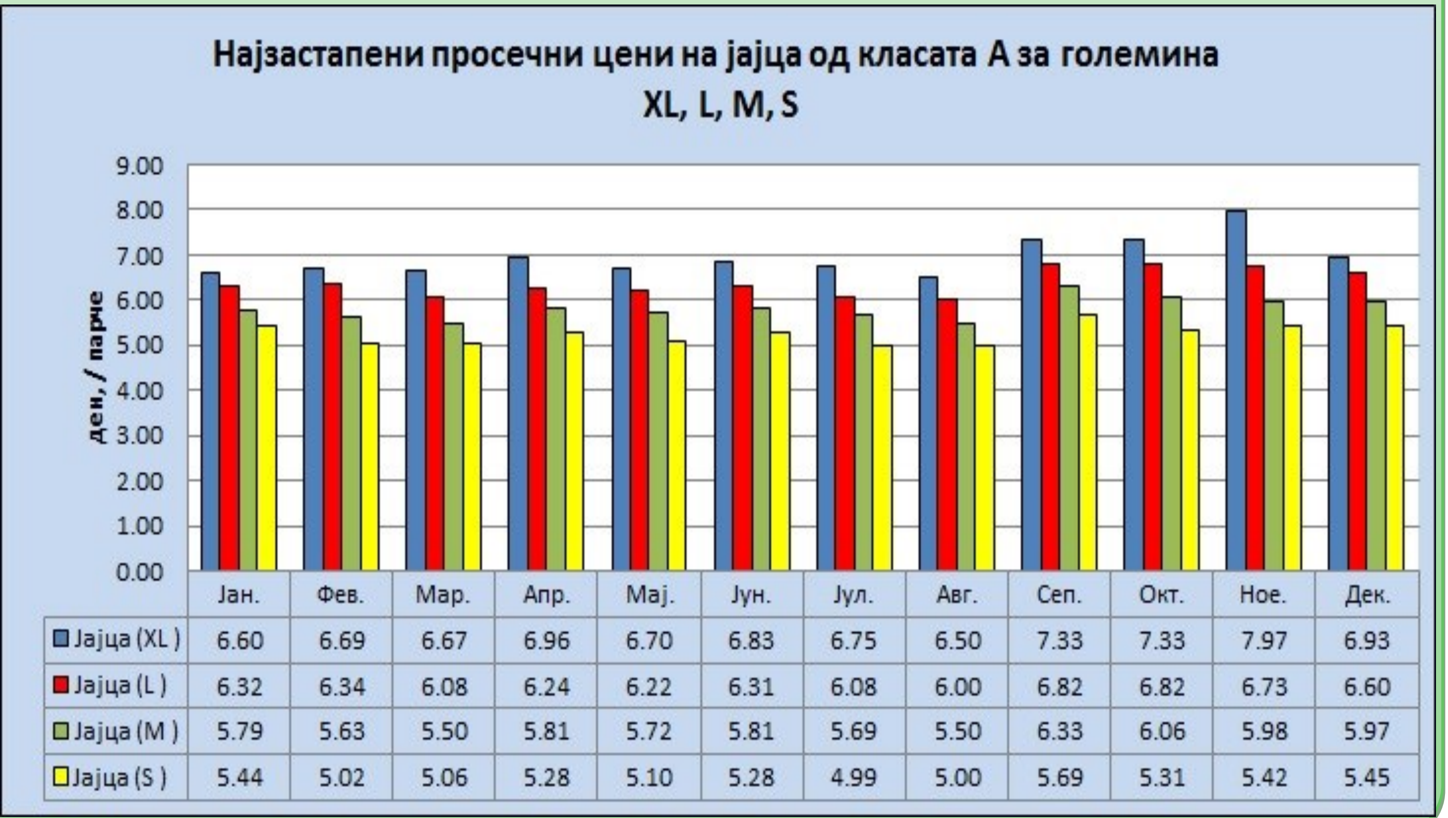

Минерални ѓубрива и семенски материјал

Во делот на **земјоделски внесови,** системот на ЗПИС прибира цени од земјоделските аптеки во Република Македонија.

Од приложената табела може да се забележи дека кај сите видови на тврди минерални ѓубрива имаме намалување на цената .

Најголем пад на цената од 4,5 % имаме кај минералното ѓубре **НПК 15:15:15**, кое се продаваше во просек по 28,12 ден./кг. **Амониум нитратот** во просек се продаваше по цена од 22,22 ден./кг што претставува пад на цената од 3,7 % споредено со 2013 год. **Уреата со 46 %** азот достигна цена од 27,28 ден./кг , додека пак **КАН 26%** се нудеше во просек по цена од 20,02 ден./кг.

Кај семенскиот материјал пораст на цената имаме кај семето за **луцерка** од 6,2 % и просечна најзастапена цена од 331,75 ден./кг, **семенската пченица** со пораст на цената од 8,6 % и цена од 26,75 ден./кг, и кај семенскиот компир со просечна цена од 93,57 ден./кг и пораст од 3,3 %. Пад од 9,9 % споредено со 2013 год. бележиме кај семенскиот грашок .

Просечните најзастапени цени на **минерални ѓубрива и семенски материјал во 2013 / 2014 година се дадени во **табелата 10.***

Табела 10.

Минерални ѓубриња	**Просечна цена 2013 год.**	**Просечна цена 2014 год.**	**Разлика - 2013/14 (%)**
Амониум нитрат	**23, 08**	**22, 22**	**- 3, 7 %**
Калиум-амонум-нитрат КАН 26 %	**20, 32**	**20,02**	**- 1, 5 %**
Азот-Фосфор-Калиум НПК 15:15:15	**29. 46**	**28, 12**	**- 4, 5 %**
Уреа 46 %	**27. 87**	**27, 28**	**- 2, 1 %**
Фолифертил	**/**	**154, 32**	**/**
САЛ 12	**/**	**155, 67**	**/**
Славол	**/**	**288, 75**	**/**
Вуксал	**/**	**170, 36**	**/**
Семиња	**Просечна цена 2013 год.**	**Просечна цена 2014 год.**	**Разлика - 2013/14 (%)**
Семе Луцерка (1 кг)	**312, 5**	**331, 75**	**+ 6, 2 %**
Семенска Пченица (1 кг)	**24, 64**	**26, 75**	**+ 8, 6 %**
Семенска Пченка (1 кг)	**145**	**/**	**/**
Семенски Грашок (1 кг)	**240, 45**	**216, 53**	**- 9, 9 %**
Семенски Компир (1 кг)	**90, 54**	**93, 57**	**+ 3, 3 %**

Репортери и соработници во ЗПИС

Подготвените извештаи во земјоделско пазарно - информативниот систем -ЗПИС, се темелат на заемната соработка на бројните репортери од пазарите, како и репортерите доставувачи на податоци од фирмите вклучени во ЗПИС.

Сакаме да изразиме благодарност на сите наши соработници - репортери од подрачните единици на МЗШВ, ветеринарните инспектори од Агенцијата за храна и ветеринарство, репортерите од Агенцијата за поттикнување на развој на земјоделството како и репортерите од фирмите доставувачи на податоци за откупени и произведени количини на земјоделски производи, за нивниот допринос во работата на ЗПИС.

Министерство за земјоделство шумарство и водостопанство

Сектор за анализа на земјоделска политика

Одделение за ЗПИС

Улица: „Аминта трети“, бр. 2

1000 Скопје

Телефон:

централа 02 / 3134 477, локал 414,

www.zpis.gov.mk

Изготвил:

Горан Димовски

Советник за ЗПИС

e-mail: goran.dimovski@mzsv.gov.mk

Соработници:

Александра Петреска

Советник за ЗПИС

e-mail: aleksandra.petreska@mzsv.gov.mk

Зоран Николовски

Раководител на Сектор за анализа на земјоделска политика